

Baptria



Vol. 28 2003 N:o 4

Suomen Perhostutkijain Seura ry
Lepidopterologiska Sällskapet i Finland rf



ISSN 0355-4791



Cucullia absinthii kotelona. / Pupa of *Cucullia absinthii*. Kuva/Photo: Timo Lehto.

Baptria ISSN 0355-4791

Julkaisija - Utgivare
Suomen Perhostutkijain Seura ry
Lepidopterologiska Sällskapet i Finland rf

Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa.
Lehti postitetaan Suomen Perhostutkijain Seuran jäsenille. Osoitteenmuutokset seuran toimistoon.

Ilmoitukset - Annonser

Takasivu	
1/1 sivu - sida	250 euroa
1/2 sivu - sida	150 euroa
1/4 sivu - sida	80 euroa

Paino - Tryckeri: F.G. Lönnberg, Helsinki
Ulkoasu ja taitto: Timo Lehto

BAPTRIAN TOIMITUS

Päätoimittaja:

Mauri Peltokangas, puh.041 573 5544,
e-mail:mauri.peltokangas@smileshine.fi

Toimitussihteeri:

Timo Lehto, Snellmaninkatu 19-21 A 11,
00170 Helsinki, puh.050 338 3725
e-mail:timo.t.lehto@welho.com

Toimittajat:

Jari Kaitila, Kannuskuja 8 D 37,01200 Vantaa,
puh.050 586 8531,

e-mail:jari.kaitila@perhostutkijainseura.fi

Jere Salminen, Kaakkoispolku 2 G 34,

06400 Porvoo, puh.050 363 7963

e-mail:baptria@perhostutkijainseura.fi

Esko Tuomisto, Ilkantie 13,01400 Vantaa,
puh.0400 906 060, e-mail:esko@neodes.pp.fi

Kuvatoimittaja: Jari Flinck, Hiihtomäentie 37 B 16,
00800 Helsinki, puh.040-559 7146,

e-mail:jari.flinck@pp.inet.fi

Tieteellinen toimittaja: Lauri Kaila, Luonnontieteellinen
Keskusmuseo, Hyönteisosasto, PL 17,00014 Helsinki,
e-mail:lauri.kaila@helsinki.fi

Ruotsinnokset: Magnus Östman, Finlands Natur,

Nyländsgatan 24 A,00120 Helsingfors,

tel.09-6122 2923,040 768 5526, fax.09-6122 2910,

e-mail:magnus.ostman@naturochmiljo.fi



Suomen Perhostutkijain Seura ry Lepidopterologiska Sällskapet i Finland rf

Toimisto (muutto 3.1.2004, avoinna 19.1. lähtien)

Lämmittäjänkatu 2 A, 00810 Helsinki
(Edupoli, Herttoniemi)
puh. 09-477 2310, fax. 09-477 2311
e-mail: toimisto@perhostutkijainseura.fi
www.perhostutkijainseura.fi

Pankkiyhteys - Bankförbindelse Sampo 800019-268583

Hallitus - Styrelse: (1.1.2004 lähtien)

Puheenjohtaja - Ordförande

Antti Aalto, Anttilantie 10,05840 Hyvinkää, puh.019-433 885 k,019-45 871 t,
019-338 231 kesäas., e-mail: anaalto@hotmail.com tai antti.aalto@indicio.fi

Varapuheenjohtaja

Vesa Lepistö, Stadsvikintie 82,01150 Söderkulla, puh.09-272 8778 k,
09-6151 8206 t, e-mail:vesa.lepisto@rastor.fi

Taloudenhoitaja

Lassi Jalonen, Isonmastontie 2 as 1,00980 Helsinki,
puh.040 557 3000, e-mail:northern@sgic.fi

Muut hallituksen jäsenet:

Petri Hirvonen, Tarmolankatu 22 B 23,06100 Porvoo,
puh.050 331 6273, e-mail:petri.hirvonen@loviisa.fi

Kimmo Keinänen, Riihipellontie 5 C 26,00390 Helsinki
puh.044 051 1011, e-mail:kimmo.keinanen@welho.com

Reima Leinonen, Kajaani

e-mail:reima.leinonen@ymparisto.fi

Risto Martikainen, Hallituskatu 23 A 12,33200 Tampere, puh.03-222 1816,
03-389 9199 t,03-538 4084 kesäas., e-mail:viestipaino@viestipaino.fi

Mauri Peltokangas, Helsinki

puh.041-573 5544, e-mail:mauri.peltokangas@smileshine.fi

Muut virkailijat- Övriga funktionärer

Toiminnanohjaaja - Verksamhetsledare

Jari Kaitila, Kannuskuja 8 D 37,01200 Vantaa, puh.050 586 8531,
e-mail:jari.kaitila@perhostutkijainseura.fi

Toimistos sihteeri

Marian Gokkonen

Kirjastonhoitaja - Bibliotekarie

Ari Uusimäki, Eskolantie 16 B 18,00720 Helsinki, puh.050 380 7199

www-sivujen ylläpito

Tero Piirainen, Kaarilahdenkuja 11,33700 Tampere, puh.03-318 1399,
e-mail:tero.piirainen@nokia.com

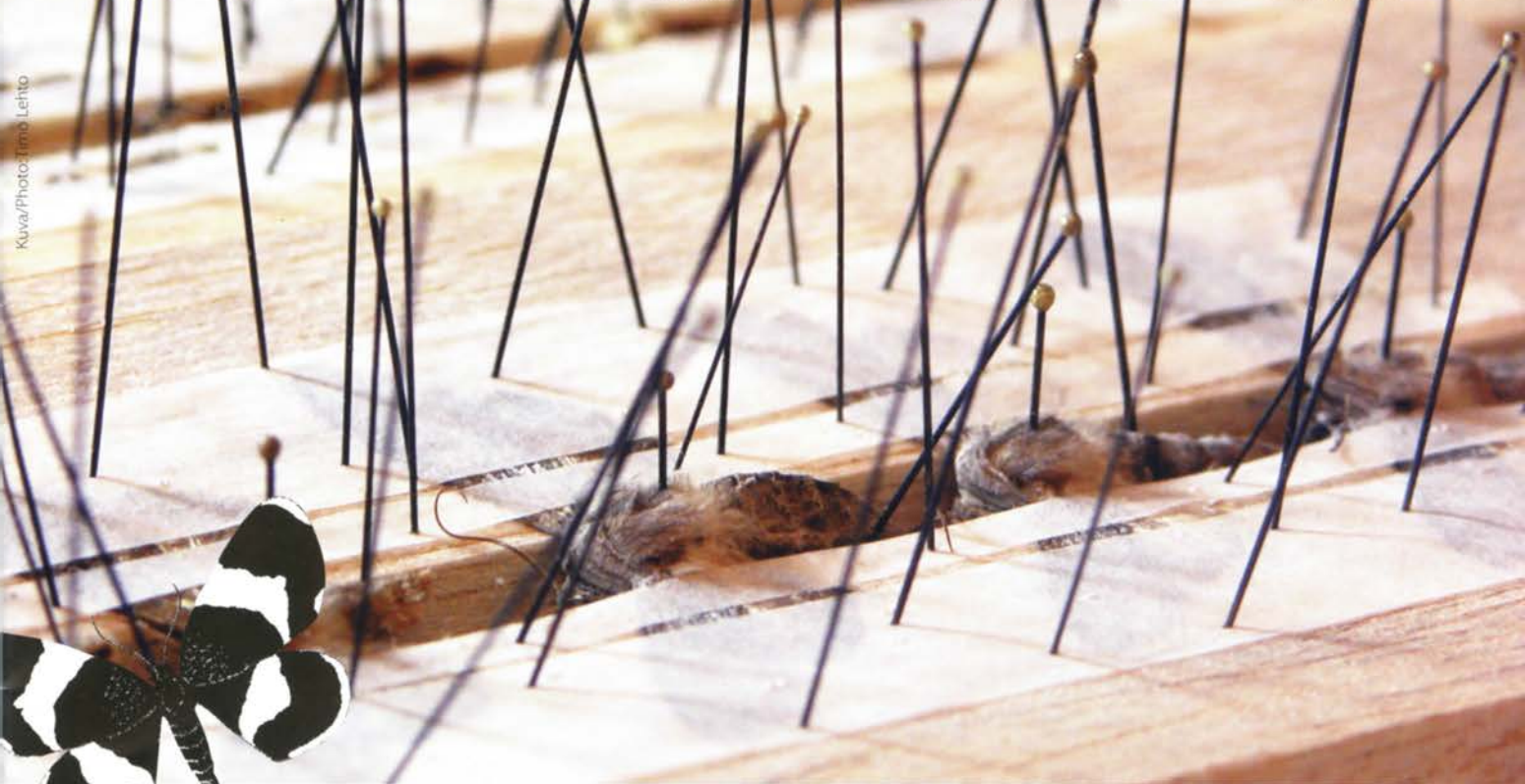
Toimikunnat - Utskott

Tiedonannot: Jari Kaitila, Jaakko Kullberg, Marko Mutanen, Jorma Wettenhovi
Taloustoimikunta: Timo Ranki (pj), Mikael Englund, Jaakko Karvonen,
Risto Martikainen

Suojelutoimikunta: Pekka Sundell (pj), Olavi Blomster (siht.), Matti Ahola,
Juhani Itämies, Jari Kaitila, Jaakko Kullberg, Heikki Kronholm, Reima Leinonen,
Marko Nieminen, Mika Pajari, Juha Pöyry, Ari Uusimäki, Panu Välimäki,
Magnus Östman.

Havaintotoimikunta: Kari Nupponen (pj), Teemu Klemetti (siht.), Jari Kaitila,
Jaakko Kullberg, Marko Mutanen

Ettinen toimikunta: Vesa Lepistö (pj), Erkki Franssila, Jyrki Lehto, Markus Lindberg,
Karl-Erik Lundsten.



Baptria

P Ä Ä K I R J O I T U S

Perhosharrastajilla diapaussi?

Talvinen tervehdys perhosharrastajat. Varmasti en ole ainoa, joka näinä päivinä kurkistelee pakastimeen ja järjestelee kokoelmaansa. Kuka enemmän ja kuka vähemmän innoissaan. Innostuksen vähyytyskin johtuu siitä, etteivätkö otukset kiinnostaisi, vaan pikemmin siitä, että kauden aikana tallennettuja perhosia on jälleen kerran roppakaupalla, odottelemassa tunnistusta, etiketöintiä ja tietysti levittämistä – sitä taiteen lajia, joka meillä kaikilla on omalla tavallamme hallussa.

Edellä mainituista aikaa vievistä askareista päästäänkin sujuvasti tiedonantojen tuskallisuuteen. Pakastimen yksilöitä lasketaan ja järjestellään pitkin talvea, A4-arkit leikekellään lukemattomiksi pieniksi etiketeiksi. Puuhaa riittää ja tiedonantojen jättö tahtoo helposti viivästyä. Asiaa on pohdittu ja ratkottu niin seuran jäsenten kuin hallituksenkin voimin, mutta selkeää ja 100% toimivaa keinoa ei ole toistaiseksi löydetty. Odotamme siis, että lampu syttyy jollain, ja tuo leikillisästi sanottuna “mahdoton yhtälö” toteutuu.

Kun katson taaksepäin kautta 2003, voin olla äärimmäisen tyytyväinen seuran toimintaan ja jäsenten aktiiviseen työhön harrastuksemme parissa.

Tulevalta kaudelta odotan paljon. Puitteet seuran toiminnalle paranevat uusien tilojen myötä, ja jäsenmääräkin tuntuu olevan jatkuvasti kasvussa.

Toimitus tulee tekemään Baptriaa vähintäänkin samalla innolla kuin tähänkin saakka ja pyrkii luomaan lehdestä yhä paremman ja monipuolisemman jäsenlehden. Haluammekin Baptrian porukan kanssa yhteen äänen lausua pyyntömme myös sinne riviharrastajille! Tarttukaa kynään ja kertokaa meille tekemisistänne. Se kiinnostaa ja kannustaa toimitusta tekemään sisällöllisesti rikasta lehteä jokaiselle lukijalle.

Kiitän toimitusta vuoden 2003 hienosta työstä sekä toivotan omasta ja toimituksen puolesta jäsenille loistavaa perhosvuotta 2004.

Helsingissä, leutona joulukuuisena iltana vuonna 2003

Mauri Peltokangas, päätoimittaja



Tule ja näe vuoden merkittävien perhostapahtuma.

- esityksiä, näyttelyitä, tarvikevälitystä ja tunnistusta...
- mukana *Oidaematophorus vafradactylus*, *camilla*, *zosimi* ja *Cuculliat*... sponsa-vaellus, *atrata*, *ym. ym.*

Alan ammattilaisille ja harrastajille.

Cucullia artemisiae toukka ruokailmassa.
Kuva: Jari Kaitila.

Perhosviikonloppu Kotkassa 13.–14.3.2004

Kokouspaikkana toimii Hotelli Leikari (www.hotellileikari.fi), jossa myös ruokailut ja majoitus tapahtuvat. Käytössämme on 150 hengen salin lisäksi 3-4 pienempää tilaa. Näistä kaksi on varattu kuoriais- ja kaksisiipistyryhmille, yhdessä toimii tarvikevälitys ja yhdessä järjestetään muita vapaamuotoisempia esittelyjä ja näyttelyjä (mm. perhosten tunnistuskilpailu ja määritysapua).

OSALLISTUMISMAKSUT:

Molemmat päivät 44 euroa, vain joko lauantai tai sunnuntai 22 euroa. Hintoihin sisältyvät ohjelmaan merkityt lounaat seisovasta pöydästä (liha ja kalaruoka + salaatti ja leikepöytä) sekä päiväkahvit (+ sämpylä).

LISÄPALVELU:

Illallinen 15 euroa

MAJOITUS:

2 hengen huoneessa 38 euroa
1 hengen huoneessa 65 euroa

Miten löydät perille omalla autolla?

Hotelli Leikari sijaitsee Rantahaka nimisellä alueella vanhan Karhula–Hamina-tien ja Kouvola-tien risteyksessä. Kouvolan suunnasta tullessa tulet suoraan Leikarin kohdalle. Tullessasi Karhula–Hamina-moottoritietä nouse rampista, josta käännytään Kouvolaan ja Rantahakaan. Tulet suoraan Leikariin.

Julkiset yhteydet:

Helsingistä tulee noin tunnin välein busseja Karhulaan. Karhulasta vakiovuoro Haminaan kulkee Leikarin ohitse, jonka kohdalta löytyy myös pysäkki. Jos käytät julkisia kulkuvälineitä, ilmoita siitä viimeistään viikkoa ennen kokousta. Mahdollisuuksien mukaan Karhulan linja-autoasemalta voidaan järjestää kuljetus kokouspaikalle.

Osallistumismaksut, illallinen ja majoitus maksetaan Seuran tilille (SAMPO 800019-268583) 10.2.2004 mennessä. Ilmoita maksun viestissä oma nimesi (ja muut maksamasi osallistujat). Jos osallistut vain toisen päivän ohjelmaan, viestissä tulee ilmoittaa kumpana päivänä.

LAUANTAI

10.00 Tapahtuman avaus

- Suomelle uudet hyönteislajit ja muita tärkeitä havaintoja vuonna 2003
- Perhoset*
 - Maalle uudet (nyt 10 kpl:ta)
 - Tärkeimpiä muita havaintoja esim. elintavoista
- Kuoriaiset*
- Pistiäiset*
- Kaksisiipiset*
- Muita hyönteisryhmiä*

12.30 Lounas

14.00

- Suomen perhoskesä 2003
 - Sää ja vaellukset
 - Esimerkkejä leviämisestä
 - Uhanalaiset ja muut merkittävät havainnot

15.30 Kahvi + sämpylä

16.00

- Ruotsin perhoskesä 2003 (Nils Ryrholm)
- Viron perhoskesä 2003 (Urmas Jürivete)
- Latvian perhoskesä 2003 (Ivars Sulcs)

19.00 Illallinen

(Ohjelma alustava. Mahdolliset tarkennukset tulevat näkyviin seuran internet-sivuille)

PS: Ota kesän parhaimmistosi mukaan. Muista myös erikoisuudet: melanistiset ja poikkeavat muodot, risteymät ym.

SUNNUNTAI

10.00 Avaus

- Teollisuusmelanismi — katsaus nykytilanteeseen ja harvinaisiin melanismimuotoihin (Kauri Mikkola)
- Perhosten toukat:
 - Perhostoukkien esittely (makrot alaeheimoittain) ja vinkkejä harvinaisten lajien toukkien etsimiseen
 - Mitä tarvitaan, jotta "outo toukka" voidaan myöhemmin tunnistaa/ kuvata
 - Demonstraatioina
 - toukkien puhaltaminen
 - toukkien pakastekuivaus

12.30 Lounas

13.30

- Kloroformin käyttö kestopyydyksessä: miten myrky riittää helteillä ja materiaali säilyy hyvänä?
- Faunamme muuttuu — esimerkkinä Virohalden perhoslajiston muutokset 1970 -> 2003

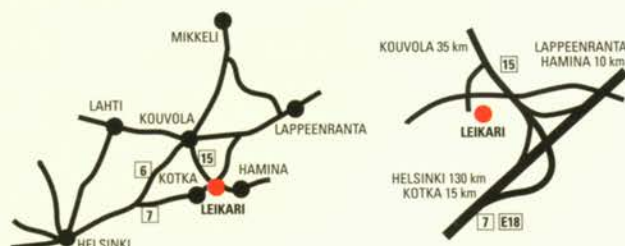
14.30 Kahvi + sämpylä

15.00 MITÄ KESÄLLÄ 2004?

- *Leptidea reali* — tunnistus ja esiintyminen lähialueillamme
- Potentiaalisia lajeja kaakosta ja idästä

16.00 Tilaisuuden päätös

Tervetuloa!





Baptria

UUTISIA Kokosi:Timo Lehto

Päätöksiä

Syyskokouksessa 11.12.2003 sekä toimintasuunnitelma että talousarvio vuodelle 2004 hyväksyttiin. Kumpikin niistä on tarkemmin nähtävillä internet-sivuilla <http://www.perhostutkijainseura.fi>.

Tärkeimpiä päätöksiä:

- Antti Aalto valittiin uudelleen hallituksen puheenjohtajaksi. Hallituksen uusiksi jäseniksi erovuoroisten tilalle valittiin Petri Hirvonen Porvoosta, Kimmo Keinänen Helsingistä ja Reima Leinonen Kajaanista.
- Tilintarkastajiksi valittiin edelleen Nils Hellberg (KHT) ja Erkki Franssila, varalle Price Waterhouse Coopers Oy ja Bo-Göran Kumlander.
- Jäsenmaksut vuonna 2004 ovat varsinaisten jäsenten osalta 30 euroa, alle 15-vuotiailta nuorisojäseniltä 15 euroa ja yhteisöjäseniltä 200 euroa. Liittymismaksu on kaikilta 10 euroa.

Helsingin uhanalaiset perhoset on ilmestynyt

Kirjoittajat: Pekka Robert Sundell, Marko Nieminen & Ari Uusimäki

Vuonna 2003 valmistui selvitys uhanalaisten perhosten esiintymisestä Helsingissä (Sundell ym. 2003). Selvitys tehtiin Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston toimeksiannosta Faunatica Oy:n toimesta ja Suomen Perhostutkijain Seura ry:n tuella. Selvitykseen koottiin kaikki saatavilla olleet tiedot kirjallisuudesta, Suomen Perhostutkijain Seuran arkistosta sekä erilaisista julkisista ja yksityisistä kokoelmista viimeisimmän yli 150 vuoden ajalta. Uhanalaisten perhosten lisäksi selvitykseen sisältyvät viimeisimmässä uhanalaistarkastelussa hävinneiksi, silmälläpidettäviksi ja puutteellisesti tunnetuiksi listatut lajit sekä alueellisesti harvinaiset lajit. Vanhojen havaintojen kokoaminen muodostaa perustan lajisto- ja niiden syiden havaitsemiselle sekä antaa taustatietämystä täydentäville maastokartoituksille.

Helsingistä on vuosien 1830-2002 aikana tavattu 73 uhanalaiseksi luokiteltua perhoslajia, joista viisi on äärimmäisen uhanalaisia, 14 erittäin uhanalaisia ja 54 vaarantunutta. Lisäksi alueelta tunnetaan viisi hävinneeksi luokiteltua lajia, 63 silmälläpidettäviksi luokiteltua lajia ja 27 puutteellisesti tunnetuksi luokiteltua lajia. Alueellisesti harvinaisia perhosia on selvityksessä mukana 21 lajia.

Koko A4/109 sivua.

Raporttia voi ostaa Seuran toimistolta. Hinta 10 euroa.



Seuran sivut houkuttelevat kävijöitä



Internet-sivujemme – www.perhostutkijainseura.fi – kävijämääristä on tehty laskentaa. Koko sivuston elinaikana kävijämäärät ovat olleet nousussa. Vuonna 2001, jolloin sivustomme avattiin, kävijöitä oli vuo-

sitasolla päivää kohden keskimäärin 50, vuonna 2002 elo- ja syyskuussa noin 100 ja nyt vuonna 2003 elo- ja syyskuussa vajaa 300. Se on paljon. Seurassamme on jäseniä noin 1000, joten voidaan ajatella, että keskimäärin lähes joka kolmas jäsen vierailee sivuillamme joka päivä.

Ensi vuoden aikana sivuston päivitymistä parannetaan entisestään, erityisesti ajankohtaista asiaa Seuran toiminnasta lisätään. Myös sivuston sisältöä kehitetään ja monipuolistetaan esimerkiksi kuukausikokousten esitelmien lyhennelmillä. Näin myös Helsingin ulkopuolisilla alueilla asuvat saavat hyödylliset kokoustiedot luettavakseen. Muutoksia tehdään myös havaintosivuihin, ja eri perhosryhmien kuvastoja on tarkoitus lisätä.

Toivomme sivustojen merkityksen korostuvan entisestään Seuran tiedotuskanavana.

Päivittäiset kävijämäärät kunkin vuoden elokuussa vuosina 2001–2003. Lisätietoa статистиikasta osoitteesta:
http://www.perhostutkijainseura.fi/sps_statistikka.html

n. 40
kävijää
/päivä



8/2001

104
kävijää
/päivä



8/2002

298
kävijää
/päivä



8/2003

Huomionarvoiset pikkuperhoshavainnot 2001



1

Marko Mutanen & Kari Nupponen

Kuvat/Photos: Jari Flinck



Kuva 1. *Pelochrista mollitana* luonnollisessa koossaan, kyseessä sävyiltään tumma naarasyksilö (vertaa kuva 11)./ Dark female of *P. mollitana*, scale 1:1.

Maalle uusien mikroperhoslajien havainnot keskittyivät vuonna 2001 tyypillisesti etelärannikolle. Inarin Lapin havainto *Elachista abiscoel-lasta* osoittaa kuitenkin, että myös muualta Suomesta voi löytää hyvinkin mielenkiintoisia lajeja./Many new species were typically found in Southern Finland in 2001.

Kirjoittajien osoitteet – Authors' addresses:

Marko Mutanen, Eläinmuseo, PL 3000, FIN-90014, University of Oulu, Finland; E-mail: marko.mutanen@oulu.fi

Kari Nupponen, Miniatorintie 1 B 9, 02360 Espoo, Finland

Noteworthy records of Finnish Microlepidoptera (Micropterygidae–Pyrilidae) in 2001

This article reports noteworthy findings of Finnish Microlepidoptera made during collecting season 2001. Some earlier, unpublished records are included as well. The article consists of observations on faunistics and biology of species. Colour plates of new species and some closely related species are presented. The nomenclature follows Kullberg et al. (2001).

Ten new Microlepidoptera species were reported in Finland in 2001. These species are *Phyllonorycter maestingellus*, *Agonopteryx purpurea*, *A. multiplicella*, *Elachista abiskoella*, *Panalia leuwenhoekella*, *Scrobipalpa bryophiloides*, *Pelochrista mollitana*, *Epiblema cnicicolanum*, *Etiella zinckenella* and *Evergestis limbata*. Of these species, *E. cnicicolanum* was found already in 1998. Essential knowledge for these species, except *E. abiskoella* and *E. cnicicolanum*, is given. Due to the taxonomic obscurity, the record of *E. cnicicolanum* is considered as still uncertain. *E. cnicicolanum* and *E. zinckenella* are surely casual migrants in Finland. This is possibly the case also for *A. purpurea*, *S. bryophiloides*, *P. mollitana* and *E. limbata*, but also stable populations could be found in Finland. *P. maestingellus* and *A. multiplicella* have probably recently expanded their ranges into Finland, while *E. abiskoella* and *P. leuwenhoekella* are almost certainly overlooked species. The number of new provincial records was 95.

Special attention is paid to *Perittia farinella*, which was believed to have become extinct but was found again after a period of 30 years.

Anmärkningsvärda fynd av småfjärilar (Microlepidoptera), (Micropterygidae–Pyrilidae) i Finland år 2001

I artikeln rapporteras anmärkningsvärda fynd av småfjärilar i Finland under insamlingssäsongen 2001. Även några tidigare, opublicerade observationer har tagits med. I artikeln ingår faunistiska observationer och observationer av arternas biologi. Nya arter och en del närliggande arter presenteras med hjälp av färgtavlor. Nomenklaturen följer Kullberg et al. (2001).

Tio för Finland nya småfjärilsarter rapporterades under 2001. Dessa är: *Phyllonorycter maestingellus*, *Agonopteryx purpurea*, *A. multiplicella*, *Elachista abiskoella*, *Panalia leuwenhoekella*, *Scrobipalpa bryophiloides*, *Pelochrista mollitana*, *Epiblema cnicicolanum*, *Etiella zinckenella* och *Evergestis limbata*. Av dessa påträffades *E. cnicicolanum* redan 1998. Viktigare uppgifter ges för samtliga arter, förutom *E. abiskoella* och *E. cnicicolanum*. På grund av taxonomiska oklarheter anses fyndet av *E. cnicicolanum* fortfarande vara osäkert. *E. cnicicolanum* och *E. zinckenella* är säkerligen tillfälliga migranter i Finland. Detta gäller möjligen också *A. purpurea*, *S. bryophiloides*, *P. mollitana* och *E. limbata*, men även fasta förekomster kan finnas i Finland. *E. abiskoella* och *P. leuwenhoekella* är däremot nästan säkert förbisedda arter. Antalet fynd av nya arter för provinserna var 95.

Särskild uppmärksamhet ges *Perittia farinella*, som bedömts som försvunnen men nu påträffades igen efter en paus på 30 år.

Baptrian uudistumisen myötä havaintopalstojen tilankäyttöä on tiivistetty. Tästä syystä lehdessä julkaistavia havaintoja on aiempaan verrattuna karsittu. Pikkuperhosten osalta karsinta on perustunut lähinnä artikkelin tekemisestä vastaavan ensimmäisen tekijän subjektiiviseen näkemykseen havaintojen tärkeydestä. Julkaistavaksi on katsot-

tu erityisesti uutta faunistista tai ekologista tietoa sisältävät havainnot, esim. maalle uudet lajit, uudet maakuntalöydöt, harvinaisten lajien uudet esiintymät ja toisaalta uudet ravintokasvi- ja elintalalöydöt. Myös muuta lajien löytämistä edistävää tietoa julkaistaan erittäin mielellään, samoin havaintoja harvoin tavattavista satunnais- ja vaeltalajajeista.

Tunnetuilta paikoilta tehtyjä havaintoja ei välttämättä julkaista. Tämä ei tietenkään tarkoita sitä, etteikö myös niitä kannattaisi ilmoittaa, sillä kaikki ilmoitetut havainnot tallennetaan SPS:n arkistoihin. Ilmoitettuja havaintoja julkaistaan laajemmin seuran internet-sivuilla, ja haluttaessa tulostettuna toimistolta. □

Johdanto

Vuonna 2001 Suomesta ilmoitettiin kymmenen maalle uutta lajia, joista kaksi vasta helmikuun viikonloppukokouksen jälkeen. Uusia maakuntalöytöjä ilmoitettiin 95. Näistä osa on julkaistu jo *Suomen perhosten luettelossa* (Kullberg ym. 2001). Luettelon tekstiosan lukeneet ovat ehkä huomanneet, että uuteen maakuntalistaan on lisätty aiemmin ilmoittamattomia viittaamattomia maakuntahavaintoja. Myös nämä havainnot tullaan ilmoittamaan tarkemmin Baptriassa.

Suomelle uudet lajit / Species new to Finland

Phyllonorycter maestingellus (Müller, 1764) (Kuva 2)

Suomen havainnot:

U: Espoo; toukkia syys-lokakuun vaihteessa 2001; ex larva 2002 useita exx.;

T. & K. Nupponen leg. **Suomelle ja U:lle uusi.**

Tuntomerkit: Tavanomaisen näköinen sukunsa edustaja. Etusiivet oranssinkeltaiset, kullankiiltoiset, usein harmaiden suomujen sävyttämät; etureunassa 4 ja takareunassa 3 valkoista täplää; tyvijuova valkea, etureunasta mustalla rajattu; kärjessä selvä musta pitkittäisjuova. Suomalaisista lajeista *P. maestingellus* muistuttaa eniten lajeja *P. sorbi*, *P. spinicolellus* ja *P. pomonellus*. Kaikilla em. lajeilla kuvioinnin terävyys ja tumman varjostuksen määrä vaihtelee. Erot ovat pieniä ja usein vain keskimääräisiä. Varsinkin *P. sorbi* saattaa muistuttaa erehdyttävästi *P. maestingellusta*. Jälkimmäisellä etusiiven pohjaväri on hailakampi ja varjostus harmaampaa, ja siivet ovat pitemmät ja kapeammat. Helpoimmin lajit erottaa toisistaan koirasgenitaalien perusteella (ks. esim. Kuznetsov 1990).

Levinneisyys: Laajalle levinnyt Euroopassa (Buszko 1996). Lähialueillamme lajia tavataan pyökin levinneisyysalueen rajoille asti, Tanskassa yleisenä, Ruotsissa aina Tukholman korkeudelle saakka sekä Lietuan ja Latvian länsiosissa. Suomessa laji tunnetaan vain yhdeltä paikalta pääkau-



2 *Phyllonorycter maestingellus*



3 *Agonopteryx purpurea*

punkiseudulta, missä se elää vakituisesti. Koska ravintokasvia on maassamme vain istutettuna ja sellaisenaankin vähän, laji tulee pysymään harvinaisena.

Elintavat: Aikuisen lentää touko-kesäkuussa ja myös osittaisena toisena polvena elokuussa. Aikuisia löytää alkukesällä istumasta pyökin rungolla. Laji elää toukana ainoastaan pyökillä (*Fagus sylvatica*), jonka lehteen se tekee pitkän lehtisuonten välisen koverteen alapuolelle, poikkeuksellisesti yläpuolellekin. Koverteen kohdalta lehti taittuu alaspäin (Emmet 1988). Elää pyökkimetsissä, suomalainen löytöpaikka on puisto, johon on istutettu pyökkiä.

Agonopteryx purpurea (Haworth, 1811) (Kuva 3)

Suomen havainnot:

V: Dragsfjärd 664:23; 16.-30.9.2001;

1 m; K. Helomaa & K. Saloranta leg.

Suomelle ja V:lle uusi.

Tuntomerkit: Pienimpiä lattakoitamme, siipiväli alle 15 mm. Melko helposti tunnettavissa, etusiivet kapeahkot, pohjaväritään punertavan ruskeat, tyvialue monien sukulaislajien tapaan vaaleampi. Lisäksi siivissä erottuu muutama pieni valkea piste ja vähäistä vaaleaa kirjavuutta sekä etusiipien kärjessä vaaleaa juovituusta. Muistuttaa olemukseltaan lähinnä meillä harvinaista *A. capreolella* -lajia (kuva 4), jonka etusiipien pohjaväri ei kuitenkaan ole punertavan sävyinen.

Levinneisyys: Levinnyt lähes koko Eurooppaan pohjoisosia lukuun ottamatta. Naapurimaissa laji on kohtalaisen laajalle levinnyt Tanskassa. Ruotsissa sitä tavataan harvinaisena Skoonessa ja Itämeren suurilla saarilla, runsaimpana Öölannin alvareilla. Virosta on havaintoja ainoastaan Saarenmaalta. Lajin kotimaisuutta ei yhden havainnon perusteella voi varmasti arvioida, sillä aikuisena talvehtivat lattakoit tulevat tunnetusti erittäin huonosti pyydyksiin. On mahdollista, että laji elää Öron saarella ja lounaassa laajemminkin paikallisena, mikäli laji kelpuuttaa yleisesti ra-



4 *Agonopteryx capreolella*

vinnokseen myös muita kasveja kuin pääravintokasvina pidetyn porkkanan.

Elintavat: Aikuistalvehtija, lentää elokuusta kesäkuuhun (Palm 1989). Talvehtimisen jälkeen laji lähtee liikkeelle ilmeisesti varsin myöhään. Perhonen suosii paahteisia elinympäristöjä. Toukka elää porkkanalla (*Daucus*), koiranputkella (*Anthriscus sylvestris*), kirvelillä (*Chaerophyllum*) sekä joillakin muilla Suomessa harvinaisilla putkikasveilla (Emmet 1988; Palm 1989). Joidenkin tietojen mukaan laji suosii erityisesti porkkanaa. Se on myös varmuudella kasvatettu myös muilta putkikasveilta mm. Ruotsissa, eikä kirjallisuudessa mainita porkkanaa erityisesti suosittuna kasvina (Emmet 1988; Palm 1989). Toukka elää kasvin lehdillä kutoen niitä yhteen suvulle luonteenomaisesti. Lajia kannattaa etsiä juuri toukkanä.

Agonopteryx multiplicella (Erschoff, 1877) (Kuva 5)

Suomen havainnot:

EK: Virolahti 671:51; 29.5.-18.6.2000;

1 m; A. & J. Kullberg leg.;

Suomelle ja EK:lle uusi.

EK: Virolahti 671:52; 23.5.-10.6.2001;

1 m; A. & J. Kullberg leg.

EK: Virolahti; 671:53; 24.-27.6.2001;

1 f; J. & P. Kaitila leg.

EK: Virolahti 671:53; 18.-19.9.2001;

1 f; J. & P. Kaitila leg.

EK: Virolahti 671:53; 21.9.2001;

1 f; J. Kullberg leg.

Tuntomerkit: Melko vaikea määrittää varsinkin kuluneena. Koko keskimääräinen, etusiivet melko leveät, pohjaväritään melko tasaisen tumman punertavanruskeat; vaalea tyvialue kiinnittää huomiota, sillä se erottuu selvänä ja teräväräjäisenä. Suomalaisista lajeista laji sekoittuu herkimmin *A. herafricanan* (kuva 6) tummiin ja tasavärisiin yksilöihin, joilla kuitenkin tyvialueen vaalea ei kiinnitä niin paljon huomiota. Lähialueiden lajeista se muistuttaa erittäin paljon *A. nicellaa* (kuva 7), jolla etusiivet ovat harmaammat (Palm 1989) ja jonka ravintokasvia ei esiinny Suomessa.

Levinneisyys: Euroopassa laji on tähän asti tunnettu vain Venäjältä, Baltian maista ja Slovakiasta (Hannemann 1996). Se on luultavasti ekspansoitunut viime vuosikymmeninä. Myös Suomessa laji lienee ekspansiivinen ja on ainakin kaakossa jo kotimainen.

Elintavat: Aikuistalvehtija, lentää elokuusta kesäkuuhun. Tulee suvun lajien tavoin huonosti perhosvaloille, mutta paremmin tavalliselle keltaiselle hehkulampulle. Elinympäristöinä ovat ihmisen muovaamat ympäristöt, joissa kasvaa ravintokasvia. Elintavat on selvitetty vasta viime vuosina (N. Savenkov, suull. tiedonanto), toukka elää pujolla (*Artemisia vulgaris*), kun taas lähilajit syövät putkikasveja.



5 *Agonopteryx multiplicella*



6 *Agonopteryx heracliانا*



7 *Agonopteryx cnicella*

Elachista abiskoella Bengtsson, 1977

Suomen havainnot: InL: Inari 759:55; 1.7.2001; useita exx.; E. & L. Laasonen leg.; Suomelle ja InL:lle uusi.

Lajista on julkaistu erillinen artikkeli (Laasonen & Laasonen 2003).

Panalia leuwenhoekella Linnaeus, 1761 (Kuva 8)

Suomen havainnot: U: Ruotsinpyhtää; 1.-10.7.2001; 1 ex.; J. Junnilainen leg.; Suomelle ja U:lle uusi.

Tuntomerkit: Muistuttaa paljon lähisuikuista ja meillä tavallista *P. schwarzellalla* -lajia (kuva 9). *P. leuwenhoekella* on keskimäärin pienempi ja vaikuttaa tanakammalta sekä tummemmalta. Siipien kuvioissa on pieniä eroja, esimerkiksi uloin hopeasuomuinen laikku on *P. leuwenhoekella* yleensä pitkulaisempi. Koiraat voi helposti ja varmasti määrittää tuntosarvista; *schwarzella* kokonaan tummat ja *leuwenhoekella* kärjen läheltä lyhyeltä matkalta valkeasuomuiset. Naarailta vastaavaa eroa ei ole, sillä molemmilla lajeilla on tuntosarvissa valkea alue. Genitaalissa on molemmilla sukupuolilla hyvin selvät erot (ks. Riedl 1969).

Levinneisyys: Levinnyt Euroopassa laajalle, sillä tunnetaan lähes kaikkialta, puuttuu vain Pohjois-Euroopasta (Riedl 1996). Löytyminen Suomesta ei ole yllätys, sillä Ruotsissa laji on levinnyt peräti perämeren pohjukkaan asti ja löytöjä on useasta maakunnasta Etelä- ja Keski-Suomen korkeuksilta (Svensson ym. 1994). Näin ollen laji saattaa olla myös Suomessa laajalle levinnyt, jota kannattaa etsiä eri puolilta maatamme.

Elintavat: Elintavat ovat nykytietämyksen mukaan samat kuin *P. schwarzellalla*, joskin elintavat tunnetaan ilmeisesti melko huonosti. Toukka elää orvokeilla (*Viola*).



8 *Panalia leuwenhoekella* ♂



9 *Panalia schwarzellalla* ♂

Toukkaa elää aluksi lehtiruodissa, myöhemmin silkkiputkessa juurakon ympärillä maassa (Emmet 1998). Lentoaika on sama tai aavistuksen verran myöhäisempi kuin *P. schwarzellalla*, lähinnä laji lienee meillä tavattavissa kesäkuussa ja heinäkuun alussa. Suomalainen löytö on melko myöhäinen, mikä voi johtua melko viileästä ja kosteasta ympäristöstä. Suomalainen yksilö saatiin kostealta niityltä, missä kasvoi suo-orvokkia (*V. palustre*) (J. Junnilainen, suull. tieto). On mahdollista, että se elää Suomessa nimenomaan kosteapohjaisilla paikoilla, joskaan ulkomailta ei mainita tämäsuntaisia havaintoja, vaan lajia tavataan erityisesti kuivilta paikoilta. Lähilaji *P. schwarzellalla* esiintyy tavallisesti myös hyvin kuivilta paikoilla, kuten kedoilla ja kallioilla.

Scrobipalpa bryophiloides (Povolny, 1966) (Kuva 10)

Suomen havainnot: EK: Kotka; 15.4.-15.5.2001; 1 ex.; L. Luukkonen & R. Teriäho leg.; O. Karsholt det.; Suomelle ja EK:lle uusi. EK: Virolahti; 22.9.2001; 1 f.; K. Saloranta & K. Vaalamo leg.; O. Karsholt det.

Tuntomerkit: Keskikokoinen, siipiväli 12–15 mm. Etusiivet leveähköt, melko kontrastiset; pohjaväri harmaanruskea, tyvipuoliskolla useita selviä mustia täpliä, kärjessä epäselviä valkoisia reunatäpliä; poikkivyö valkeahko, melko selvä. Suomalaisista lajeista *S. bryophiloides* voisi sekoittua lähinnä *S. salinellaan*, mutta etusiivet ovat (keskimäärin) vähemmän kontrastiset ja pohjaväritään harmaammat (*salinella*lla ruskeat).

Levinneisyys: Kaakkoinen laji, jonka levinneisyys on huonosti tunnettu: Vähä-Aasia, Iran, Mongolia, Kiina. Euroopassa laji tunnetaan ainoastaan Etelä-Venäjältä (Sarepta, Etelä-Ural) ja Itä-Latviasta (1 ex. 1990-luvulla). Latvian ja Suomen havaintojen perusteella *S. bryophiloides* voisi olettaa esiintyvän Venäjän Euroopan puo-



10 *Scrobipalpa bryophiloides*

leisissä osissa tunnettua laajemmalla alueella.

Elintavat: Tuntemattomat. Lajin esiintyminen on yhdistetty suolakkoalueisiin (Povolny 2002), mutta Etelä-Uralilla *S. bryophiloidesta* on tavattu stepeiltä, joiden lähellä on ollut jokivarsi tai muu kosteikko (K. Nupponen leg.). Aikuisia on tavattu läpi kesän huhtikuulta syyskuulle.

***Pelochrista mollitana* (Zeller, 1847)**
(Kuvat 1 ja 11)

Suomen havainnot:

U: Hanko 664:28; 12.7.2001; 1 m; J. Kaitila leg.

Suomelle ja U:lle uusi.

U: Tammisaari 663.30; 10.-15.7.2001; 6 m;

T. & K. Nupponen leg.

U: Tammisaari 663.30; 21.-28.7.1999; 1 m;

T. & K. Nupponen leg.

Tuntomerkit: Keskikokoinen kääriäinen, joka ei juuri muistuta muita sukunsa lajeja, lähinnä sekoitettavissa *Epinotia demarniana* -lajiin, jolla on samantapainen väritys. Siitä se eroaa monien etusiipien kuvioiden yksityiskohtien, esim. etusiiven tyven selvärajaisen kaksinkertaisen valkean juovanpätjän perusteella suhteellisen helposti.

Levinneisyys: Euroopassa laajalle levinnyt, mutta puuttuu monilta alueilta, esim. Saksasta ja Iso-Britanniasta. Pohjoisessa lajia tavataan Ruotsissa ja Baltian maissa, mutta puuttuu yllättäen Tanskasta (Razowski 1996). Voi sopivalla paikalla olla melko runsas. Suomalaiset yksilöt saatiin valolla melko lyhyen ajan sisällä. Myöhemmin löytyi kokoelmista yksi jo vuonna 1999 talletettu yksilö. Lajin kotimaiset havainnot liittyvät loikkauksiin lähialueilta, koska löytöjen aikaiset säätilat olivat vaellukselle otollisia eikä ravintokasvi esiinny löytöpaikoilla. Kotimaisen kannan vakiintuminen vaelluksen jäljiltä on mahdollista etelärannikolla ja Ahvenanmaalla, missä lajia kannattaa etsiä ravintokasvustoista.



11

17mm

Pelochrista mollitana

Elintavat: Perhonen lentää sydänkesälä, lähinnä kesäkuun lopulla ja heinäkuussa. Se elää lämpimillä ketomaisilla paikoilla ja alvareilla, yleensä karttaen rannoilla olevia kasvustoja. Toukka elää monofagina hirvenjuuren (*Inula salicina*) juurissa ja lieinee hankala kasvatettava. Lajia kannattaa etsiä haavimalla ravintokasvia sekä valopyynnillä sopivilta paikoilta.

***Etiella zinckenella* (Treitschke, 1832)**
(Kuva 12)

Suomen havainnot:

V: Dragsfjärd 664:23; 16.-30.9.2001; 1 ex.;

K. Helomaa & K. Saloranta leg.

Suomelle ja V:lle uusi.

Tuntomerkit: Erittäin helposti tunnettava koisaperhonen, jonka kuluneenakin voisi sekoittaa vain meillä harvinaiseen *Pima boisduvaliella* -lajiin (kuva 13). Etusiipien pohjaväri on harmaanruskea ja siiven etureunassa terävästi erottuva valkea pitkittäisjuova. Etusiipien tyvellä oranssinruskea laikku, joka puuttuu *P. boisduvaliella* -lajilta.

Levinneisyys: Lähinnä trooppisten ja subtrooppisten alueiden laji, joka vaeltaa pohjoiseen. On tavattu vaeltaneena monista Keski-Euroopan maista (Speidel 1996). Lähialueilla laji on tavattu muutaman kerran vaeltaneena Tanskasta sekä kerran Ruotsista (Svensson 1999). Suomalainen yksilö on lähes varmasti vaeltanut kaukaa etelästä, sillä lajin pysyviä kantoja ei tunneta lähialueiltamme.

Elintavat: Laji lentää etelämpänä jopa seitsemänä sukupolvena vuodessa (Palm 1986), joten sen voi saada mihin aikaan kesästä tahansa, vaeltajille tyypillisesti kuitenkin todennäköisimmin syksyllä. Tanskasta laji on saatu jo 27. heinäkuuta (Palm 1986). Elinympäristöinä ovat erilaiset paahteiset paikat. Toukka elää hernekasvien paoloissa.



12

21mm

Etiella zinckenella



14

22mm

Evergestis limbata

***Evergestis limbata* (Linnaeus, 1767)**
(Kuva 14)

Suomen havainnot:

U: Espoo 6670:372; 23.-24.7.2001; 1 m

(valorysällä); K. Nissinen leg.

Suomelle U:lle uusi.

Tuntomerkit: Helposti tunnettava laji, lähinnä muistuttaa *E. extimalis* -lajia, johon sen voi sotkea vain erittäin kuluneena. Siipien pohjaväri on kellertävä, reunat leveästi ja terävärajaisesti ruskeat. Etusiiveltä erottuu myös munuaistäplä ja ohut ruskea poikkujuova.

Levinneisyys: Laajalle levinnyt Euroopassa, puuttuu kuitenkin alueen itäosista ja Baltian maista. Pohjois-Euroopassa laji on levinnyt voimakkaasti viime vuosikymmeninä. Tavattiin Tanskasta ensi kerran vuonna 1967 (Palm 1986) ja Ruotsista 1969 (Svensson 1974), missä laji on nykyään paikoin yleinen. Laji on mahdollisesti leviämässä tai jo levinnyt Suomeen, joskin ravintokasvit ovat Suomessa melko harvinaisia.

Elintavat: Laji lentää kesäkuun puolivälistä heinäkuun lopulle ja elää varsinkin kulttuuriympäristöissä ja avoimissa metsissä. Toukka elää suurikokoisten ristikkukaiskasvien (*Sisymbrium*, *Alliaria*, *Isatis*) varressa, joihin se tekee helposti erottuvan äkämän. Suurin osa ruotsalaisista yksilöistä on kasvatettu ja laji on helpoimmin tavoitettavissa juuri toukkana.



13

20mm

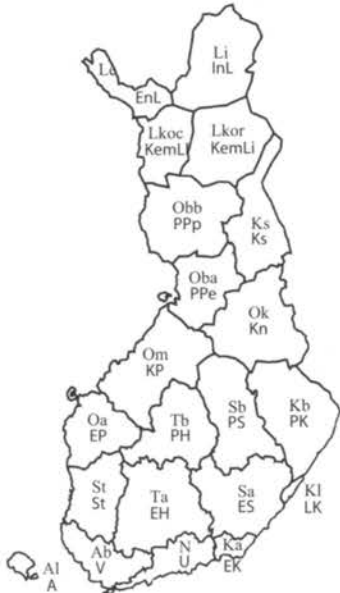
Pima boisduvaliella

Epiblema cnicicolanum
(Zeller, 1847)

Suomen havainnot:
U: Hanko; 1998; 1 m;
J. Kullberg leg.;
Suomelle ja U:lle uusi.

Laji on ensi kerran ilmoitettu Suomen perhosten luettelossa (Kullberg ym. 2001). Erillinen artikkeli suomalaisesta löydöstä ja määrityspäätteistä on valmisteilla.

Alla olevassa kartassa Suomen luonnontieteelliset maakunnat sekä niiden tieteelliset ja suomenkieliset lyhenteet. / On the map below the biological provinces of Finland are shown with their scientific and Finnish abbreviations.



- Al = Alandia
- Ab = Regio aboensis
- N = Nylandia
- Ka = Karelia australis
- St = Satakunda
- Ta = Tavastia australis
- Sa = Savonia australis
- Kl = Karelia lagodensis
- Oa = Ostrobothnia australis
- Tb = Tavastia borealis
- Sb = Savonia borealis
- Kb = Karelia borealis
- Om = Ostrobothnia media
- Ok = ostrobothnia kajanensis
- Oba = Ostrobothnia borealis pars australis
- Obb = Ostrobothnia borealis pars borealis
- KS = Regio kuusamoensis
- Lkoc = Lapponia kemensis pars occidentalis
- Lkor = Lapponia kemensis pars orientalis
- Le = Lapponia enontekiensis
- Li = Lapponia inarensis

Maakunnalle uudet lajit
/New provincial records

Maalle uusien lajien lisäksi uudeksi seuraavat uudet maakuntahavainnot:

Eriocrania salopiella
LK: Parikkala 681:62; 27.4.2001; 1 ex.; J. Linden & J. Sinkkonen leg.; **LK:lle uusi.**
PS: Sonkajärvi 706:52; 20.5.2001; 1 m; R. & J. Siloaho leg.; **PS:lle uusi.**
PPp: Rovaniemen mlk. 737:44; 6.6.1995; 1 ex.; M. & T. Mutanen leg.; **PPp:lle uusi.**

Stigmella assimilella
KemLi: Kolari; larvae 8.9.2001; J. Viramo leg.; **KemLi:lle uusi.**

Ectoedemia argyropeza
KemLi: Kolari; larvae 8.9.2001; J. Viramo leg.; **KemLi:lle uusi.**

Nematopogon schwarziellus
PPp: Rovaniemen mlk. 738:44; 19.6.1995; 1 ex.; M. Mutanen leg.; **PPp:lle uusi.**

Cauchas rufimitrella
Ppe: Oulu 721:42; 29.6.2001; 1 ex.; M. Mutanen & H. Pöykkö leg.; **Ppe:lle uusi.**

Morphoga choragella
Ppe: Oulu 721:42; 27.6.2001; 1 m; M. Mutanen leg.; **Ppe:lle uusi.**

Psyche norvegica
PH: Jyväskylä 690:42, 690:43; ex larva 1.-9.7.2001; 17 m 14 f; K. Kulmala leg.; **PH:lle uusi.**

Roeslerstammia erxlebella
EK: Virolahti 671:53; 7.-8.7.2001; 1 m; J. & P. Kaitila leg.; **EK:lle uusi.**

Bucculatrix ratisbonensis
ES: Lappeenranta 677:56; 6.6.2001; 1 ex.; H. Koski leg.; **ES:lle uusi.**

Caloptilia semifascia
EK: Virolahti; 20.9.2001; 1 ex.; J. Kullberg leg. **EK:lle uusi.**

Phyllonorycter pyriferiellus
ES: Taipalsaari 6783:557; 5.6.1999; 1 ex.; H. Koski leg.; **ES:lle uusi.**

Euhypnometoides ribesiellus
LK: Rautjärvi 681:62; 17.5.2001; J. Linden leg.; **LK:lle uusi.**

Exaeretia alliselä
PPp: Rovaniemen mlk. 7376:444; 20.-27.7.2001; 1 ex.; T. Mutanen leg.; **PPp:lle uusi.**

Depressaria pulcherrimella
St: Ikaalinen 686:29; ex larva 2001; useita exx.; T. Mutanen & Juha Pöyry leg.; **St:lle uusi.**

Elachista cingillella
PK: Tohmajärvi 690:67; 14.6.2001; 1 f; A. Kullberg leg.; **PK:lle uusi.**

Elachista leifi
PH: Petäjävesi 6913:417; 2.7.2001; 1 m; K. Kulmala leg.; **PH:lle uusi.**

Elachista nobilella
PS: Sonkajärvi 706:52; ex larva 2001; 10 exx.; R. Siloaho leg.; **PS:lle uusi.**

Mompha lacteella
PS: Sonkajärvi 706:52; 10.-11.7.2001; 3 exx.; R. & J. Siloaho leg.; **PS:lle uusi.**

Coleophora artemisiella
ES: Lappeenranta; 1.-31.6.2001; 1 m; K. Vaalamo & P. R. Sundell leg.; **ES:lle uusi.**

Coleophora nutantella
ES: Taipalsaari; 6.6.2001; 2 exx.; T. & J. Linden leg.; **ES:lle uusi.**

Coleophora paripennella
PS: Sonkajärvi 706:52; ex larva 9.2000; R. Siloaho leg.; **PS:lle uusi.**

Aristotelia ericinella
KP: Lohtaja 711:32; 25.-14.8.2001; 3 exx.; M. Ahola leg.; **KP:lle uusi.**

Monochroa palustrella
EK: Virolahti 671:53; 16.7.2001; 1 f; J. & P. Kaitila leg.; **EK:lle uusi.**

Bryotropha similis
KemLi: Kolari; 25.6.-2.7.2001; 1 ex.; M. Mutanen leg.; **KemLi:lle uusi.**

Helcystogramma lutatellum
A: Kökar 666:16; 2.-8.8.2001; 1 m; J. Kaitila, K.-E. Lundsten, P. R. Sundell, K. Vaalamo & M. Östman leg.; **A:lle uusi.**

Spatalistic bifasciana
ES: Mäntyharju 681:49; 2.7., 9.7., 16.7.2001; 1 m; O. K. Peltonen leg.; **ES:lle uusi.**

Cochylimorpha alternana
ES: Lappeenranta; 1.-31.8.2001; 1 f; K. Vaalamo & P. R. Sundell leg.; **ES:lle uusi.**

Aethes margaritana
PPp: Simo 728:41; 5.7.2001; 1 m; M. Mutanen & H. Pöykkö leg.; **PPp:lle uusi.**

Aethes fennicana
PPp: Kemi 728:37; 6.7.2001; 1 ex.; M. Mutanen leg.; **PPp:lle uusi.**

Cnephasia pasiuana
EK: Virolahti 670:53; 16.7.2001; 1 m (gen. prep.); J. Kaitila & J. Junnilainen leg.; **EK:lle uusi.**

Lobesia virulenta
Ks: Kuusamo; 7.2001; 1 ex.; M. Mutanen, H. Pöykkö & P. Välimäki leg.; **Ks:lle uusi.**

Lobesia abscisana
ES: Mäntyharju 681:49; 16.7.2001; 1 f; O. K. Peltonen leg.; **ES:lle uusi.**

Eudemis porphyra
Ppe: Oulu 721:42; 7.-17.8.2001; 1 m; M. Mutanen leg.; **Ppe:lle uusi.**

Hedya ochroleucana
Ppe: Oulu 721:42; 12.7.2001; 1 m; M. Mutanen leg.; **Ppe:lle uusi.**

Piniphila bifascianus
KemLi: Sodankylä 756:50; 12.-20.7.2001; 1 ex.; M. Mutanen leg.; **KemLi:lle uusi.**

Olethreutes roseomaculana
PS: Sonkajärvi 706:52; ex larva 2000; 36 exx.; R. Siloaho leg.; **PS:lle uusi.**

Loxoterma sideranus
PH: Petäjävesi 6913:417; 6.7.2001; 1 m; K. Kulmala leg.; **PH:lle uusi.**

Ancylis paludana
U: Hanko 664:27; 6.2001; 3 exx.; K. Lundsten, T. Mutanen & P. R. Sundell leg.; **U:lle uusi.**

Zeiraphera rufimitrana
A: Kökar 666:16; 2.-8.8.2001; 1 m; J. Kaitila, K.-E. Lundsten, P. R. Sundell, K. Vaalamo & M. Östman leg.; **A:lle uusi.**

Zeiraphera ratzeburgiana
KemLi: Kolari 746:36; 3.-10.9.2001; 1 ex.; M. Mutanen leg.; **KemLi:lle uusi.**

Eucosma conterminana
U: Inko; 11.7.2001; 1 ex.; J. Junnilainen & T. Ranki leg.; **U:lle uusi.**
U: Tammisaari 663:30; 10.-15.7.2001; 1 f; T. & K. Nupponen leg.
V: Dragsfjärd 664:23; 6.-17.7.2001; 1 m; A. & J. Kullberg leg.

Eucosma suomiana
KP: Lohtaja 711:325; 11.7.2001; 1 ex.; R. Leinonen & J. Itämiäns leg.; **KP:lle uusi.**

Cydia indivisa
KemLi: Kolari 746:36; 2001; 1 f; M. Mutanen leg.; **KemLi:lle uusi.**

Pammene insulana
PK: Kitee 687:66; 30.6.-5.7.1994; 1 m; A. Kullberg leg.; **PK:lle uusi.**

Pammene fasciana
EK: Virolahti 670:53; 30.6.-3.7.2001; 1 f; J. & P. Kaitila leg.; **EK:lle uusi.**

Strophedra nitidana
PS: Sonkajärvi 706:52; 30.6.-13.7.2001; 1 m 2 f; R. & J. Siloaho leg.; **PS:lle uusi.**

Phaulernis dentella
PK: Tohmajärvi 690:66; 14.6.2001; 1 m; A. Kullberg leg.; **PK:lle uusi.**

Epermenia falciformis
Ppe: Pudasjärvi, Livo 727:49; 6.7.2000; 1 m; A. Kullberg leg.; **Ppe:lle uusi.**

Stenoptilodes taprobanes

V: Dragsfjärd, Öro 664:23; 26.9.2001; 1 m; J. Kahanpää & J. Kullberg leg.; **Ville uusi.**

Emmelina monodactyla

LK: Rautjärvi 681:63; 14.9.-5.10.2001; 5 m 1 f; M. Sinervirta leg.; **LK:lle uusi.**

Homoeosoma nebulellum

EK: Virolahti 671:53; 14.9.2001; 1 m; J. & P. Kaitila leg.; **EK:lle uusi.**
ES: Kouvola 675:48; 16.-22.9.2001; 1 m 7 f; T. Nikki leg.; **ES:lle uusi.**
LK: Rautjärvi 681:63; 13.-15.9.2001; 2 m 1 f; M. Sinervirta leg.; **LK:lle uusi.**

Phycitodes lacteellus

A: Kökar 666:16; 14.-22.9.2001; 1 ex.; J. Kaitila, K.-E. Lundsten, P.R. Sundell, K. Vaalamo & M. Östman leg.; **A:lle uusi.**
V: Dragsfjärd 664:23; 16.-30.9.2001; 2 f; K. Helomaa & K. Saloranta leg.; **Ville uusi.**
EK: Virolahti 671:53; 8.-11.9.2001; 1 m; J. & P. Kaitila leg.; **EK:lle uusi.**
LK: Rautjärvi 681:63; 17.9.2001; 1 m; M. Sinervirta leg.; **LK:lle uusi.**
PS: Sonkajärvi 706:52; 17.9.2001; 1 ex.; R. Siloaho leg.; **PS:lle uusi.**
PK: Rääkkylä; 14.-15.9.2001; 1 ex.; J. Junnilainen leg.; **PK:lle uusi.**
Kn: Paltamo 7146:532; 20.-28.9.2001; 1 ex.; R. Leinonen & J. Itämies leg.; **Kn:lle uusi.**

Euchromius ocellus

A: Kökar 666:15; 14.-22.9.2001; 1 ex.; J. Kaitila, K.-E. Lundsten, P.R. Sundell, K. Vaalamo & M. Östman leg.; **A:lle uusi.**
PK: Rääkkylä; 14.-15.9.2001; 2 ex.; J. Junnilainen leg.; **PK:lle uusi.**
Kn: Sotkamo 7120:559; 13.-20.9.2001; 1 ex.; R. Leinonen & J. Itämies leg.; **Kn:lle uusi.**
PPE: Oulunsalo 721:41; 19.-20.9.2001; 4 ex.; T. Mutanen leg.; **PPE:lle uusi.**

Catoptria verella

EK: Virolahti 671:53; 18.7.2001; 1 m; J. & P. Kaitila & J. Junnilainen leg.; **EK:lle uusi.**

Cynaena dentalis

EK: Virolahti 671:53; 4.-6.8.2001; 1 f; J. & P. Kaitila leg.; **EK:lle uusi.**

Evergestis pallidata

PPP: Rovaniemen mlk. 7376:444; 13.-20.7.2001; 1 ex.; T. Mutanen leg.; **PPP:lle uusi.**

Evergestis aenealis

PPP: Kemi 728:37; 6.7.2001; runsaasti; M. Mutanen & H. Pöykkö leg.; **PPP:lle uusi.**

Udea ferrugalis

ES: Mäntyharju 681:49; 5.10.2001; 1 f; O. K. Peltonen leg.; **ES:lle uusi.**
KP: Alavieska 712:37; 21.9.2001; 1 ex.; J. Ollila leg.; **KP:lle uusi.**
PPE: Hailuoto 720:39; 20.9.2001; 1 ex.; H. Pöykkö leg.; **PPE:lle uusi.**

Loxostege sticticalis

PS: Varpasjärvi 702:54; 22.9.2001; 2 ex.; J. Hyttinen leg.; **PS:lle uusi.**
KP: Alavieska 712:37; 21.9.2001; 1 ex.; J. Ollila leg.; **KP:lle uusi.**
Kn: Sotkamo 7120:559; 13.-20.9.2001; 2 ex.; R. Leinonen & J. Itämies leg.; **Kn:lle uusi.**

Loxostege commixtalis

U: Hanko 664:28; 16.-30.6.2001; 1 m valorysällä; T. Salin, J. Palen & P. Vinni leg.; **U:lle uusi.**

Pyrausta obsoletalis

U: Hanko 664:28; 16.-30.6.2001; 1 m; T. Salin, J. Palen & P. Vinni leg.; **U:lle uusi.**
U: Hanko 664:28; 1.7.2001; 1 m; P. Koskinen & P. Pakkanen leg.

Sitochroa palealis

EK: Virolahti 6718:539; 19.7.2001; 1 f; S. Leinikka leg.; **EK:lle uusi.**
ES: Mäntyharju 681:49; 26.7.2001; 1 m; O. K. Peltonen leg.; **ES:lle uusi.**

Perinephela lancealis

PS: Riistavesi; 2001; 3 exx.; E. Räsänen leg.; **PS:lle uusi.**

Ostrinia nubilalis

ES: Lappeenranta; 1.-31.7.2001; 1 f; K. Vaalamo & P.R. Sundell leg.; **ES:lle uusi.**

Pleuroptya ruralis

Ks: Kuusamo 736:61; 20.7.2001; 1 f; G. Nordenswan, P. Pakkanen & M. Varesvuo leg.; **Ks:lle uusi.**

Nomophila noctuella

PS: Varpasjärvi 702:54; 22.9.2001; 1 ex.; J. Hyttinen leg.; **PS:lle uusi.**
PPP: Rovaniemen mlk 7376:444; 14.-25.9.2001; 1 ex.; T. Mutanen leg.; **PPP:lle uusi.**

Muut faunistiset havainnot / Other noteworthy findings

Ectoedemia albimaculella

PPP: Kemi; 729:37; 6.7.2001; runsaasti; M. Mutanen & H. Pöykkö leg.

Cauchas fibulella

PS: Sonkajärvi; 706:52; 30.6.-12.7.2001; 25 exx.; R. & J. Siloaho leg.

Lampronia redimitella

U: Porvoo 669:42; 10.-30.6.2000; 1 ex.; P.R. Sundell & T. Rantala leg.

Trichophaga scandinaviella

A: Kökar 666:16; 17.-25.8.2001; 1 m; J. Kaitila, K.-E. Lundsten, P.R. Sundell, K. Vaalamo & M. Östman leg.
V: Dragsfjärd 664:23; 28.6.-4.7.2000; 1 m; A. & J. Kullberg leg.

V: Houtskari 6690:182; 16.-17.6.

2001; 1 ex.; H. Bruun leg.
V: Dragsfjärd 664:23; 1.6.-17.7.2001; 1 m 1 f; A. & J. Kullberg leg.

Tinea bothniella

PS: Sonkajärvi 706:52; ex larva; 28.4.-15.7.2001; 30 exx.; R. Siloaho leg.

Tinea columbariella

V: Laitila 676:20; ex larva 2000; useita ex. uuttukyyhkyn pesistä; M. & T. Mutanen & P. Välimäki leg.

Niditinea truncicolella

EK: Virolahti 671.53; 1.7.2001; 5 exx.; T. Nupponen leg.

Bucculatrix argentisignella

ES: Lappeenranta 677:56; 6.6.2001; 1 m; H. Koski leg.
ES: Lappeenranta; 10.6.2001; koht. runsas; K. Vaalamo & B. Wikström leg.

Bucculatrix humiliella

U: Helsinki 667:38; 19.9.2001; 1 m; I. Kontuniemi leg.

Caloptilia robustella

U: Inkoo; 2001; 2 exx.; T. Ranki & J. Junnilainen leg.

Caloptilia falconipennella (kuva 16)

U: Sipoo 668:41; 16.-30.4.2001; 1 m; V. Lepistö & K. Vaalamo leg.
U: Sipoo 668:41; 1.-4.5.2001; 1 m; V. Lepistö & K. Vaalamo leg.
U: Loviisa 670:46; 4.-5.5.2001; 1 m; E. Franssila leg.
U: Loviisa 670:46; 7.-10.5.2001; 3 m; E. Franssila leg.
U: Loviisa 670:45; 23.6.2001; 1 f; E. Franssila leg.
U: Kirkkonummi 665:35; 19.-22.9.2001; 2 ex.; J. Hyttinen & J. Junnilainen leg.
U: Loviisa 670:46; 23.-29.9.2001; 1 f; E. Franssila leg.
U: Kirkkonummi 665:35; 6.-20.10.2001; 1 ex.; J. Hyttinen & J. Junnilainen leg.

Zelleria hepariella

V: Dragsfjärd 664:23; 15.-25.9.2001; 1 f; A. & J. Kullberg leg.

Lyonetia prunifoliella

V: Turku 670:23; 9.7.2001; 1 ex.; K. Winqvist vid.

Agonopterix hypericella

EH: Sysmä 6837:428; 18.5.2001; 1 ex.; J. Kahanpää leg.

Agonopterix broennoensis

PPP: Rovaniemi 737:44; 8.2001; 1 ex.; T. Mutanen leg.

Agonopterix pallorella

U: Lepsämä 6699:370; 19.9.2001 klo 23.00; 1 ex.; K. Keinänen leg.
U: Hanko 664:27; 28.9.-22.10.2001; 1 ex.; T. Ranki & J. Karvonen leg.



15

Jo hävinneeksi luultu ketohituko *Perittia farinella* löytyi 30 vuoden tauon jälkeen uudelleen Suomesta, alkukesällä 2001 Lappeenrannasta paikallisesti runsaana. / The most positive record of year 2001: *Perittia farinella*, a species thought to be extinct from Finland, showed to have a good population in Lappeenranta airport area in SE Finland.

Depressaria emeritella

EK: Kotka 670:49; 25.8.-5.9.2001; 1 m; J. Suomi leg.

Ethmia bipunctella

A: Kökar 666:16; 26.-31.8.2001; 1 ex.; J. Kaitila, K.-E. Lundsten, P.R. Sundell, K. Vaalamo & M. Östman leg.
V: Dragsfjärd 664:23; 2000; 1 ex.; A. & J. Kullberg leg.
V: Dragsfjärd 664:23; 10.-21.8.2001; 1 m; A. & J. Kullberg leg.
U: Hanko 642:287; 27.6.2001; 1 m; A. & J. Holm leg.
U: Hanko 664:27; 23.-29.7.2001; 2 exx.; T. Ranki & J. Karvonen leg.
U: Hanko 642:287; 10.-13.8.2001; 1 m; A. & J. Holm leg.
U: Tammisaari 663.30; 7.-15.8.2001; 1 m; T. & K. Nupponen leg.
U: Helsinki 667:38; 14.-23.8.2001; 1 ex.; P. Koskinen & P. Somerma leg.
U: Hanko 664:27; 11.-24.8.2001; 1 ex.; T. Ranki & J. Karvonen leg.
U: Kirkkonummi 666:35; 7.-27.8.2001; 1 ex.; T. Mutanen & T. Kämäräinen leg.
EK: Virolahti 671:53; 4.-19.8.2001; 1 m; A. & J. Kullberg leg.

Perittia farinella (kuvat 15 ja 17)

ES: Lappeenranta 677:56; 6.6.2001; 7 m; H. Koski leg.



Caloptilia falconipennella



Perittia farinella



Carcina quercana

ES: Lappeenranta; 1.-30.6.2001; 10 m;
K. Vaalamo & P. R. Sundell leg.
ES: Lappeenranta; 1.-31.7.2001; 4 m;
K. Vaalamo & P. R. Sundell leg.

Elachista trapeziella

U: Pernaja 669:45; 24.-28.6.2001;
1 m; I. Kontuniemi leg.
PS: Sonkajärvi 706:52; ex larva 2001;
38 exx.; R. & J. Siloaho leg.

Heinemannia laspeyrella

EH: Sysmä 683:42, 683:43, 684:43;
2.-24.6.2001; 8 exx.; J. Kahanpää leg.

Hypercallia citrinalis

V: Dragsfjärd 664:23; 6.-17.7.2001;
1 m; A. & J. Kullberg leg.
V: Dragsfjärd 664:23; 17.-28.7.2001;
2 m; A. & J. Kullberg leg.

Carcina quercana (kuva 18)

V: Bromarv 666:27; 23.-29.7.2001;
3 m; H. Koski leg.

Denisia stroemella (kuva 19)

V: Houtskari 6690:182; 10.-11.7.2001;
1 ex.; H. Bruun leg.

Pseudatemelia flavifrontella

V: Dragsfjärd 664:23; 11.-26.6.2000;
1 m 1 f; A. & J. Kullberg leg.
V: Houtskari 6690:182; 16.-19.6.2001;
6 exx.; H. Bruun leg.

Mompha propinquella

U: Sipoo 668:41; 23.7.-6.8.2001; 4 m;
K. Vaalamo & V. Lepistö leg.

Coleophora lutipennella

U: Inkoo; 11.7.2001; 3 exx.;
J. Junnilainen & T. Ranki leg.

Coleophora gallipennella

U: Tammisaari 663.30; 28.6.-9.7.2001;
1 m; T. & K. Nupponen leg.
U: Tammisaari 663.30; 10.-15.7.2001;
1 m; T. & K. Nupponen leg.

Coleophora kuehnella

V: Parainen 669:23; 2001; 4 exx.;
T. Mutanen leg.

Coleophora boreella

V: Dragsfjärd 664:23; 12.-26.6.2000;
1 f; A. & J. Kullberg leg.
EK: Virolahti 671:53; 17.7.2000; 1 f;
A. & J. Kullberg leg.

Coleophora carelica

U: Sipoo 668:41; 1.-4.8.2001; 1 m;
V. Lepistö & K. Vaalamo leg.



Denisia stroemella

Coleophora directella

U: Kirkkonummi 665:35;
12.-20.7.2001; 2 exx.; J. Hyttinen
& J. Junnilainen leg.

Coleophora nutantella

ES: Taipalsaari; 6.6.2001; 2 exx.;
T. & J. Linden leg.

Coleophora squalorella

EK: Virolahti 671:53; 4.-6.8.2001; 1 m;
J. & P. Kaitila leg.

Isoprichtis anthemidella

U: Kirkkonummi 665:35; 2000;
6 exx.; J. Hyttinen & J. Junnilainen leg.

Metzneria neuropterella

ES: Taipalsaari 6783:557;
1.7.-20.7.2000; 1 ex.; H. Koski leg.

Monochroa sepicolella

ES: Lappeenranta; 1.-31.6.2001; 1 m;
K. Vaalamo & P. R. Sundell leg.

Teleiodes flavimaculellus (kuva 22)

U: Pernaja 669:45; 23.6.2001; 1 m;
I. Kontuniemi leg.
U: Sipoo 668:41; 5.7.2001; 1 m;
K. Vaalamo & V. Lepistö leg.

Gnorimoschema herbichii

PS: Iisalmi 705:51; 17.6.2001; 60 exx.;
R. Siloaho & Sami Rönkkö leg.

Gnorimoschema strelciellum

ES: Lappeenranta; 1.-31.6.2001; 3 m;
K. Vaalamo & P. R. Sundell leg.

Klimeschiopsis kiningerella

U: Pernaja 669:45; 8.-12.7.2001; 1 f;
I. Kontuniemi leg.
EH: Sysmä 6837:428; 24.-28.6.2001;
1 ex.; J. Kahanpää leg.

Caryocolum blandelloides

A: Kökar 666:16; 2.-8.8.2001; 2 m 1 f;
J. Kaitila, K.-E. Lundsten, P. R. Sundell,
K. Vaalamo & M. Östman leg.

Caryocolum blandelloides

A: Kökar 665:15; 9.8.2001; 1 ex.;
P. R. Sundell leg.

Caryocolum junctellum

A: Sund 669:12; 27.7.2001; 22 exx.;
K. Vaalamo & B. Wikström leg.

Syncopacma wormiella

A: Sund 669:12; 23.7.2001; 2 m;
K. Vaalamo & B. Wikström leg.

Nothris lemniscella

U: Sipoo 668:41; 14.-16.8.2001; 1 m;
K. Vaalamo & V. Lepistö leg.



Teleiodes flavimaculellus

U: Kirkkonummi 665:35;

20.-31.8.2001; 1 ex.; J. Hyttinen
& J. Junnilainen leg.

Dichomeris limosella

V: Dragsfjärd 664:23; 6.-17.7.2001;
1 m; A. & J. Kullberg leg.
U: Hanko 664:27; 5.-11.7.2001; 1 ex.;
T. Ranki & J. Karvonen leg.
U: Sipoo 668:41; 9.-11.7.2001; 1 m;
V. Lepistö & K. Vaalamo leg.
U: Kirkkonummi 665:35;
12.-20.7.2001; 1 ex.; J. Hyttinen
& J. Junnilainen leg.

Heterogenea asella

U: Porvoo 669:42; 1.-10.7.2000; 1 m;
P. R. Sundell & T. Rantala leg.

Lamellocossus terebra

U: Kirkkonummi 665:35;
17.-22.7.2001; 1 m; T. Kämäräinen leg.

Phragmataecia castaneae

V: Laitila 676:20; 28.-29.6.2001; 1 m;
P. Junnila leg.
V: Parainen; 14.-17.6.1999; 1 m;
J. Sirkiä leg.

Phtheochroa sodaliana

V: Houtskari 6690:182; 17.-18.6.2001;
1 ex.; H. Bruun leg.
V: Houtskari 6690:182; 1.-14.7.2001;
3 exx.; H. Bruun leg.

Gynnidimorpha gilvicomana

V: Turku 670:23; 9.7.2001; 1 m;
K. Winqvist leg.
U: Pernaja 669:45; 29.6.-5.7.2001;
1 m; I. Kontuniemi leg.
U: Tammisaari 663.30; 10.-15.7.2001;
1 m; T. & K. Nupponen leg.
U: Pernaja 669:45; 13.-26.7.2001;
1 m; I. Kontuniemi leg.

Gynnidimorpha curvistrigana

U: Pernaja 669:45; 6.7.2001; 1 m;
I. Kontuniemi leg.
U: Pernaja 669:45; 5.-8.8.2001; 2 f;
I. Kontuniemi leg.

Gynnidimorpha luridana

U: Tammisaari 663.30; 10.-15.7.2001;
1 ex.; T. & K. Nupponen leg.
U: Kirkkonummi 665:35;
12.-20.7.2001; 2 exx.; J. Hyttinen
& J. Junnilainen leg.
EK: Virolahti 670:53; 30.6.-3.7.2001;
1 m; J. & P. Kaitila leg.

Aethes francillana

V: Dragsfjärd 664:23; 29.7.-23.8.2000;
2 m; A. & J. Kullberg leg.
V: Dragsfjärd 664:23; 17.-28.7.2001;
1 ex.; A. & J. Kullberg leg.



Udea ferrugalis

Cochylis heydeniana

V: Dragsfjärd 664:23; 12.6.-23.8.2000;
7 m; A. & J. Kullberg leg.
V: Dragsfjärd 664:23; 17.-28.7.2001;
2 m; A. & J. Kullberg leg.

Cnephasia alticolana

KP: Sievi 707:38; 22.6.2001; useita exx.;
M. Mutanen & M. Ahola leg.

Cnephasia pasiuana

U: Tammisaari 663.30; 10.-15.7.2001;
1 m; T. & K. Nupponen leg.

Cnephasia incertana

A: Sund 669:12; 26.-27.7.2001; runsas;
K. Vaalamo & B. Wikström leg.

Ancylis selenana

ES: Mäntyharju 681:49; 16.6.-6.7.2001;
6 exx.; O. K. Peltonen leg.
PK: Tohmajärvi 690:67; 15.6.2001; 1 m;
K. Silvonen leg.
PK: Tohmajärvi 690:67; 16.6.2001; 1 m;
K. Silvonen leg.

Gibberifera simplicana

V: Parainen 669:23; 6.2001; n. 4 exx.;
T. Mutanen leg.
U: Vantaa 669:37; 5.6.2001; 1 m;
J. Kaitila leg.

Epinotia rubiginosana

A: Lemland 667:11; 20.6.2001; 1 f;
K. Vaalamo & B. Wikström leg.
A: Lemland 667:11; 24.6.2001; 1 m 1 f;
K. Vaalamo & B. Wikström leg.

Eucosma flavispecula

U: Sipoo 668:41; 9.-11.7.2001; 1 m 2 f;
V. Lepistö & K. Vaalamo leg.
EK: Virolahti 671:53; 13.-15.7.2001; 3 f;
J. & P. Kaitila leg.
EK: Virolahti 671:53; 16.7.2001; 1 f;
J. & P. Kaitila leg.
EK: Virolahti 671:53; 17.7.2001; 1 f;
J. Kaitila & J. Junnilainen leg.

Eucosma suomiana

PS: Suonenjoki 694:50; 27.6.2001;
1 ex.; P. R. Sundell leg.
KP: Lohtaja 7113:325; 11.7.2001; 1 ex.;
R. Leinonen & J. Itäemies leg.

Eucosma metzneriana

U: Inkoo; 22.-27.6.2001; 1 ex.;
T. Mutanen & T. Kämäräinen leg.

Gypsonoma minutana

U: Kirkkonummi 665:35;
20.-31.8.2001; 1 ex.;
J. Hyttinen & J. Junnilainen leg.

Cydia servillana
LK: Rautjärvi 681:62; larva 18.2.2001;
1 ex.; J. Linden leg.

Pammene aurana
A: Brändö 671:17; 12.7.2000; 1 ex.;
H. Koski leg.

Strophedra nitidana
PS: Sonkajärvi 706:52; 30.6.-13.7.2001;
1 m 2 f; R. & J. Siloaho leg.

Dichrorampha consortana
PS: Sonkajärvi 706:52; 30.6.-20.7.2001;
15 exx.; R. Siloaho leg.

Dichrorampha cinerascens
U: Tammisaari 663:30; 10.-15.7.2001;
1 f; T. & K. Nupponen leg.
U: Pernaja 669:45; 13.-26.7.2001; 1 m;
I. Kontuniemi leg.
U: Tammisaari 663:30; 22.-30.7.2001;
1 m (gen. prep.); T. & K. Nupponen leg.
EK: Virolahti 671:53; 13.-19.7.2001;
n. 10 exx.; J. & P. Kaitila &
J. Junnilainen leg.

Dichrorampha alpinana
PS: Sonkajärvi 706:52; 28.6.-14.7.2001;
1 m 9 f; R. Siloaho leg.

Stenoptilodes taprobanes
V: Dragsfjärd 664:23; 26.9.2001; 1 m;
J. Kahanpää & J. Kullberg leg.

Oidaematophorus lithodactylus
EK: Virolahti 671:53; 4.-6.8.2001; 1 m;
J. & P. Kaitila leg.

Sciota adelphella
EK: Kotka 670:49; 5.-24.9.2001; 1 ex.;
J. Suomi leg.

Sciota fumella
U: Pernaja 669:45; 29.6.-5.7.2001; 1 m;
I. Kontuniemi leg.

Pima boisduvaliella
V: Dragsfjärd 664:23; 12.-26.6.2000;
1 m; A. & J. Kullberg leg.

V: Dragsfjärd 664:23; 29.7.-10.8.2001;
1 m; A. & J. Kullberg leg.
U: Hanko 664:28; 16.-30.6.2001; 1 m;
T. Salin, J. Palen & P. Vinni leg.
U: Hanko 664:27; 24.6.-4.7.2001; 1 ex.;
T. Ranki & J. Karvonen leg.
U: Hanko 663:27; 27.7.-12.8.2001; 1 m;
A. & J. Kullberg leg.

Euzophera pinguis
A: Kökar 666:16; 17.-31.8.2001; 2 exx.;
J. Kaitila, K.-E. Lundsten, P. R. Sundell,
K. Vaalamo & M. Östman leg.
U: Helsinki 667:38; 17.-19.8.2001; 1 ex.;
I. Kontuniemi leg.

Homoeosoma nebulellum (kuva 26)
Lajia ilmoitettiin syyskuun vaelluksen
jäljiltä maakunnista A, V, U, EK, ES ja
LK yhteensä 113 exx.

Phycitodes lacteellus (kuva 27)
Lajia, josta tunnettiin Suomesta en-
nen vuotta 2001 vain yksi yksilö, il-
moitettiin maakunnista A, V, U, EK, LK,
PS, PK ja Kn kaiken kaikkiaan peräti
50 exx.

Euchromius ocellus (kuva 28)
Syyskuun poikkeuksellisen voimak-
kaan vaelluksen tuloksena tätä lajia
ilmoitettiin maakunnista A, V, U, EK, St,
EH, ES, LK, PS, PK, Kn, PPe yhteensä
576 exx.

Catoptria verella
V: Dragsfjärd 664:23; 18.-28.7.2001;
1 m; A. & J. Kullberg leg.
V: Parainen 669:23; 6.7.-8.8.2001;
n. 10 exx.; T. Mutanen leg.
U: Hanko 664:28; 13.7.2001; 1 m;
J. Kaitila & J. Junnilainen leg.
U: Hanko 663:27; 16.-26.7.2001; 1 m;
A. & J. Kullberg leg.
EK: Virolahti 671:53; 18.7.2001; 1 m;
J. & P. Kaitila & J. Junnilainen leg.
EK: Virolahti 670:53; 22.-23.7.2001;
1 m; J. & P. Kaitila leg.

Agriphila poliella
U: Sipoo 668:41; 8.-9.8.2001; 2 m;
V. Lepistö & K. Vaalamo leg.

Cynaena dentalis
EK: Virolahti 671:53; 4.-6.8.2001; 1 f;
J. & P. Kaitila leg.

Udea ferrugalis (kuva 23)
Ilmoitettiin vaelluksen jäljiltä maa-
kunnista A, V, U, EK, ES, KP ja PPe yh-
teensä 92 exx.

Udea accolalis
V: Dragsfjärd 664:23; 27.6.-7.7.2000;
1 m; A. & J. Kullberg leg.
U: Hanko 664:28; 3.7.2001; 1 ex.;
T. Nupponen leg.
U: Hanko 664:28; 12.7.2001; 1 f;
J. Kaitila leg.

Loxostege sticticalis
Vaelsi runsaana syyskuussa 2001,
jolloin lajia ilmoitettiin maakunnista
V, U, EK, St, EH, ES, LK, PS, KP, Kn, PPe
yhteensä 499 exx. Lisäksi yksi yksilö
saatiin jo heinäkuussa.

Sitochroa palealis
V: Särkisalo 666:27; 23.-27.7.2001; 1 f;
Olli Virtanen leg.
U: Helsinki 667:38; 24.-31.7.2001; 1 m;
P. Koskinen & P. Somerma leg.
U: Tammisaari 665:29; 18.7.-3.8.2001;
1 ex.; K. Rossi leg.

Perinephela lancealis
U: Tammisaari 665:30; -9.7.2001; 1 m;
T. Mutanen leg.
U: Pyhtää 671:47; 8.-18.7.2001; 1 m;
V.-M. Mussalo leg.
U: Hanko 664:27; 9.-20.7.2001; 1 m;
K.-E. Lundsten leg.

Phlyctaenia stachydalis
U: Inkoo 6659:326; 23.-30.6.2001; 1 m;
J. Lehto leg.

Ostrinia nubilalis
Lajia tavattiin ilmeisesti kotimaisena

kantana monin paikoin kesä-heinä-
kuussa ja uudelleen (toisena sukupol-
vena?) elo-syyskuussa. Ilmoituksia tuli
maakunnista A, V, U, EK ja ES yhteen-
sä 23 yksilöstä.

Anania sp.
U: Loviisa 670:46; 21.-23.8.2001; 1 m;
E. Franssila leg.
U: Pyhtää 670:47; 17.-25.8.2001; 1 m;
V.-M. Mussalo leg.
U: Pernaja 669:45; 19.-30.8.2001; 1 m;
I. Kontuniemi leg.
EK: Kotka 670:49; 15.-24.8.2001; 1 m;
V.-M. Mussalo leg.

Paratalanta hyalinalis
V: Mietoinen 6733:222; 17.-19.7.2001;
1 ex.; A. Haarto leg.
EK: Vehkalahti 669:52; 5.7.2001; 1 f;
K. Silvonon leg.

Palpita unionalis
U: Inkoo 665:34; 16.-22.9.2001; 2 exx.;
P. Koskinen & P. Somerma leg.
U: Inkoo 666:34; 22.9.2001; 1 m; P. Kos-
kinen & M. Varesvuo leg.
EK: Ulko-Tammio 669:52; 4.-18.9.2001;
1 f; P. R. Sundell & J. Kullberg leg.
EK: Kotka 670:49; 21.9.2001; 1 ex.;
V.-M. Mussalo leg.
EK: Ulko-Tammio 669:52; 3.-30.10.
2001; 1 m; P. R. Sundell
& J. Kullberg leg.

Dolichartria punctalis
V: Dragsfjärd 664:23; 27.6.-18.7.2000;
3 m; A. & J. Kullberg leg.
V: Dragsfjärd 664:23; 2001; 1 m;
A. & J. Kullberg leg.

Nomophila noctuella
Lajia tavattiin huhtikuusta lähtien
joka kuukausi myöhäissyksyyn asti,
mutta suurvaellus tapahtui vasta
syyskuussa. Yksilöitä ilmoitettiin maa-
kunnista V, U, EK, EH, ES, LK, PS, KP, Kn,
PPe, PPP yhteensä 135 yksilöä. Todel-
linen saatujen yksilöiden määrä oli
syysvaelluksessa moninkertainen.

Monet vaeltajakoisamme, muun muassa
H. nebulellum, *P. lacteellus* ja *E. ocellus* hämmäs-
tyttivät runsaudellaan. *P. lacteellus* havaittiin
peräti kahdeksasta maakunnasta, kun aiemmin
maastamme, ja samalla koko Pohjois-Euroopas-
ta, oli tavattu vain yksi yksilö. Myös tarkkuutta
vaaditaan, koska lajit sekoittuvat helposti kah-
teen meillä yleiseen lajiin *P. albatellus* ja *P. binae-
vellus*. / Species *H. nebulellum*, *P. lacteellus* and
E. ocellus were quite abundant in 2001.



22 *Phycitodes albatellus*



23 *Phycitodes binaevellus*



24 *Homoeosoma nebulellum*



25 *Phycitoides lacteellus*



26 *Euchromius ocellus*

Kiitokset

Kiitämme kaikkia havaintoja luovuttaneita henkilöitä. Jari Kaitila antoi monia kommentteja kirjoitukseen ja Mikko Pentinsaari käänsi ranskankielistä tekstiä, mistä heille kiitokset. Kuvien ottamisesta ja yksilöiden luovuttamisesta kuvauksiin kiitämme Jari Flinckiiä ja Jari Kaitilaa.

Kirjallisuus

Buszko, J. 1996: Gracillariidae. — *Teoksessa*: Ole Karsholt & Jozef Razowski (toim.): *The Lepidoptera of Europe*: 48-54. Apollo Books, Stenstrup.

Emmet, A. M. 1988: A field guide to smaller British Lepidoptera. — *The British Entomological and Natural History Society*, London.

Hannemann, H.-J. 1996: Depressariidae. — *Teoksessa*: Ole Karsholt & Jozef Razowski (toim.): *The Lepidoptera of Europe*: 64-68. Apollo Books, Stenstrup.

Kuznetsov, V.I. 1990: Gracillariidae. — *Teoksessa*: G. S. Medvedev (toim.): *Keys to the Insects of the European Part of the USSR. IV. Part Two*. 199-412. Paul's Press, New Delhi, India.

Laasonen, E. M. & Laasonen, L. 2003: Hítukoi *Elachista abiskoella* Suomelle uutena. — *Baptria* 28: 23-25

Palm, E. 1986: Nordeuropas Pyralider. — *Danmarks Dyreliv* 3. — Fauna Bøger, København.

Palm, E. 1989: Nordeuropas Prydvinger. — *Danmarks Dyreliv* 4. — Fauna Bøger, København.

Povolny, D. 2002: Iconographia tribus Gnorimoschemini (Lepidoptera, Gelechiidae) Regionis Palaearcticae. — Bratislava.

Razowski, J. 1996: Tortricidae. — *Teoksessa*: Ole Karsholt & Jozef Razowski (toim.): *The Lepidoptera of Europe*: 130-158. Apollo Books, Stenstrup.

Riedl, T. 1969: Matériaux pour la connaissance des Momphidae paléarctiques (Lepidoptera). Partie IX. Revue des Momphidae européennes, y compris quelques espèces d'Afrique du Nord et du Proche-Orient. — *Polskie Pismo Entomologiczne* XXXIX: 635-919.

Riedl, T. 1996: Cosmopterigidae. — *Teoksessa*: Ole Karsholt & Jozef Razowski (toim.): *The Lepidoptera of Europe*: 101-103. Apollo Books, Stenstrup.

Speidel, 1996: Gelechiidae. — *Teoksessa*: Ole Karsholt & Jozef Razowski (toim.): *The Lepidoptera of Europe*: 166-191. Apollo Books, Stenstrup.

Svensson 1974: Anmärkningsvärda fynd av Microlepidoptera i Sverige 1973. — *Ent. Tidskr.* 95: 198-200.

Svensson, I., Elmquist, H., Gustafsson, B., Hellberg, H., Imby, L. & Palmqvist, G. 1994: *Catalogus Lepidopterorum Sueciae*. — *Entomologiska Föreningen & Naturhistoriska Museet*, Stockholm.

Svensson, I. 1999: Anmärkningsvärda fynd av småfjärilar (Microlepidoptera) i Sverige 1999. — *Ent. Tidskr.* 121: 1-12.



Baptria KENTÄLLÄ

Klaus Karttunen

Perhosia ja muita hyönteisiä sanskritiksi

Kaiken kaikkiaan tämä juttu lienee sen verran odottamaton ja yllätyksellinen Baptrian palstoilla, että muutama henkilökohtainen selittävä sana on paikallaan. Allekirjoittaneen tausta on se sama kuin monen lukijan: Ensin nuoruuden innostus hyönteisiin — kokoelman vanhimmat etiketit kantavat ylpeästi vuotta 1962. Lukioaikoina epäröin kahden intohimon välillä, ja biologia jäi toiseksi; tosin botanistiveljeni sitten tasoitti tilit. Viimeinen nuoruuden etiketti on vuodelta 1975, sitten kokoelmassa seuraa pitkä tauko. Siinä välissä lähti oma tieteellinen ura käyntiin ja kasvoi perhe. 1980-luvun lopussa vanhempi poika, silloin 7-vuotias, sai ulkopuolelta kimmokkeen, ja minä koetin pysytellä pelkkänä neuvonantajana. Pikkuveli seurasi aikanaan jäljessä, ja minun neuvojani kysyttiin yhä enemmän. Jossakin vaiheessa rupesin lisäämään täydennysyksilöitä omiin sarjoihini, vieläköän arvaamatta, mikä oli edessä. Kymmenen vuotta sitten olin jo täysin koukussa, ja siksihän minä tätäkin kirjoitan.

Jatkaakseni henkilökohtaisia tunnustuksia, luulen sentään olevani hieman poikkeava. Perhosekset ovat taas intohimo, mutta minä olen myös tieteentekijä, ja oma tieteeni on sekin vallan kaikkennelevä intohimo. Siksi minusta ei varmasti tule suurta perhosmiehistä, mutta oma merkityksensä perhosillakin on. Kun päätyö tapahtuu kokonaan kirjojen ja tietokoneen ääressä, perhosekset ovat kallisarvoinen motivaatio lähteä ulos liikkeelle. Ja kun päätyö tapahtuu paljolti aivoissa, perhosten levittäminen on kirjoituspöydän ääressäkin mainio vaihtoehto: käsityötä. Siksi minä tallennan mikrojakin — niitä on ilo levittää, vaikka ainakin hankalammissa ryhmissä määrittäminen tuntuu täysin ylivoimaiselta. Kiitokset vain J-P.:lle auliista avusta.

Kun miestä repii kaksi intohimoa, lienee luontevaa joskus yhdistää ne. Itse asiassa minä olen jo kauan kerännyt tietopankkia eläimistä muinaisessa Intiassa ja kirjoittanut muutamia artikkeleita aiheesta. Viime vuonna päätin, että aineistoa on kylliksi käsitellä tätä teemaa myös

perhosten osalta. Syyskuussa 2001 puolalaiset kollegani järjestivät Krakovassa kansainvälisen indologi-konferenssin, jossa minun osuuteni oli esitelmä "Śalabha, pataṅga, etc. Locusts, Crickets, and Moths in Sanskrit Literature". Tieteellinen versio ilmestyy aikanaan konferenssi-actioissa, tässä yritän lyhyesti kertoa pääkohdat sotkematta mukaan liian paljon filologisia yksityiskohtia. Käyttämäni lähteet ovat peräisin varsin pitkältä ajanjaksolta — osapuilleen 500 e.a.a. - 1200 j.a.a. Lienee tässäkin paikallaan mainita, että Kauri Mikkola auliisti luki ja kommentoi tieteellisen artikkelini käsikirjoituksen, mistä esitän hänelle parhaimmat kiitokseni.

Yli kaksisataa vuotta Linnaeuksen jälkeen me alamme olla vähän liiankin tottuneita luonnon systemaattiseen järjestelmään. Yksityiskohdat saattavat tuottaa vaikeuksia; moni perhosharrastaja lienee turhautunut, kun tuttu laji yhtäkkiä siirtyykin toiseen sukuun tai saa jopa uuden nimen (Kullberg ym. 2001 tarjoaa monia tuoreita esimerkkejä). Silti nämä muutokset perustuvat kansainvälisesti sovittuihin taksonomian sääntöihin, eikä niihin tutustuminen oikeastaan ole kovin vaikeaa. Tietenkään ei taksonomiakaan ole ongelmaton (ks. Mutanen 2001); Linnaeuksesta, ja jopa hänen edeltäjistään, lähtenyt luokittelu ei välttämättä aina noudata elävän luonnon juuri tämänhetkistä tilannetta. Muistakaa, Linnaeus ei ollut darwinisti. Mutta nämä ongelmat ovat enimmäkseen heimo-, sukua ja lajitason, missään tapauksessa erimielisyyttä ei juuri synny siitä, mikä on perhonen.

Ennen Linnaeusta ja siellä, missä hänestä ei mitään tiedetty, käsitys elävästä luonnosta oli usein meidän silmissämme varsin kummallinen. Vergilius neuvoi mehiläishoitajaa, jonka mehiläiset olivat kuolleet, hankimaan uusia mehiläisiä jättämällä nautan ruhon aurinkoon. Muutaman päivän päästä, väittää Vergilius, joka muuten esittelee varsin asiantuntevasti maanviljelyksen ja mehiläishoidon työvaihteita, nousee mätänevästä ruhoista musta pilvi mehiläisiä (Vergilius, Georgica 4, 295–316). Mitä tästä tuumaisi. Minua ainakin kiehtoo ajatus muinaisesta mehiläistarhurista, joka seuraa opetuksia ja saa saaliikseen parven kärpäsiä. Aivan näin surkeaan se ei tietenkään ollut: Mehiläistarhuri osasi työnsä, ja Vergilius kirjoitti oppinut runoelmaa kaupunkien kirjallisuudenharrastajien iloksi. Oppivathan edes jotakin.

Silti, lopputulokseksi jää, ettei entisinä aikoina ollut minkäänlaista käsitystä niistä luokista tai lahoista, joita me pidämme itsestään selvinä. Muinaiset intialaiset olivat sinänsä intohimoisia luokittelijoita; ajateltakoon esimerkiksi tunneteoriana, jossa erotettiin 6–7 päätonnetta ja 33 huolellisesti määriteltyä toisijaista tunnetta. Mutta luonto pysyi jotenkakin vieraana. Sitä käytettiin hyväksi — usein viidakkohaimojen avustuksella — ja sitä pelättiin. Eläinkunnan luokittelu ei yltänyt lähellekään Aristoteleen tasoa. Pieniin selkärangattomiin viittaava kpmi-sana on Euroopassa tapana kääntää "madoksi", mutta suomeksi "ötökkä" olisi osuvampi. Joillakin ötököillä on omakin nimensä, mutta usein sen tulkinta tarjoaa suuria ongelmia.

Esitelmäni pääosa käsitteli kahden tällaisen termin analyysiä: pataṅga ja śalabha. Pataṅga on helposti tunnistettava johdos, patam-ga 'lentäen kulkeva'. Śalabha on vaikeampi, mahdollisesti sana merkitsee 'vikkelää'. Tämä ei vielä paljon auta. Itse asiassa pataṅgaa käytetään joskus myös linnun nimityksenä.

Kirjallisuus — enimmäkseen runous — käyttää kiinteitä kielikuvia, ja vain sellaisissa hyönteisetkin pääsevät välillä näkyville. Tällä kertaa meitä kiinnostaa kaksi erityistä kielikuvaa. Toisessa hyönteiset lentävät hullun lailla lampun valoon ja polttavat itsensä hehkovassa liekissä. Mainio vertaus yltyöpäiselle ja itsetuhoiselle käyttäytymiselle ja siksi usein käytetty. Omasta mielestäni kaikkein kiehtovien esimerkki on kuvaus murtovarkaan työvälineistä. Niiden joukossa on rasia eläviä hyönteisiä; itse teossa murtovaras puhkaisee reiän pehmeään saviseinään ja lähettää nämä hyönteiset sisään, jotta ne törmätessään liekkiin sammuttaisivat sisällä palavan öljylampun. Toisessa kielikuvassa sankarin taistelussa ampumat nuolet lentävät niin taajaan, että ne muistuttavat hyönteisparvea. Nämä esimerkit ovat artikkelini lähtökohdat.

Ei tarvita suurta taitoa päätellä, että valoon lentävä ja murtovarkaan apulaisena toimiva hyönteinen on perhonen. Tropiikin isot kehrääjät (esim. Lasiocampidae, Saturniidae) ja ritariyökköset (Catocalinae) sopivat hyvin. Muista valolle tulevista hyönteisistä dipterat, luteet, kuoriaiset ym. eivät sovi kuvaukseen, ja isot verkkosiipiset ja vesiperhoset ovat joka tapauksessa perhosiin verrattuna sen verran harvalukuisia, etteivät

nekään voine tulla kysymykseen. Jos tekstit olisivat johdonmukaisia, meillä olisi siis selkeä nimi (yö)perhosille. Vaan kun ne mokomat eivät ole! Eepoksissa — Rāmāyaṇa ja Mahābhārata — idea valoon lentävistä perhosista on yleinen ja useimmissa tapauksissa hyönteisen nimi on pataṅga. Mutta osapuilleen neljäsosassa tapauksista se onkin śalabha. Klassisessa sanskrit-runoudessa suhdetta valoon lentävien hyönteisten nimissä on päinvastoin: kaksi kolmasosaa aineistostani käyttää śalabhaa, loput pataṅgaa. Yhdellä runoilijalla murtovarkaan pikku apulaiset ovat yllättäen mehiläisiä (bhramara).

Nuolivertauksissa tyydytään yleensä puhumaan parven runsaslukuisuudesta, mutta joskus viitataan myös sen suoraviivaiseen lentoon — mikä on luonteenomaista kulkusirkoille — ja parissa kohdassa hyönteiset peittävät laskeutuessaan maan tai puun. Kerran parvea verrataan myös tomupilveen. Näissä vertauksissa käytetty termi on poikkeuksittain määrittäjä konventioita. Luonnonkauneutta — erityisesti kevättä ja kesää — kuvattiin yhä uudestaan, mutta aina samoilla kielikuville, joiden aiheet liittyvät lintuihin, kukkiin ja mehiläisiin. Kun pari vuotta sitten kirjoitin artikkelin lintujen soidinkäyttäytymisestä sanskrit-kirjallisuudessa, tarjolla oli huomattavasti runsaampi ja monipuolisempi aineisto. Kielikuvien kaavamaisuudesta johtunee, etten ole tähän mennessä löytänyt ainoatakaan tekstikohtaa, joka näyttäisi viittaavan päiväperhosiin tai sudenkorentoihin, niin huomiotaherättäviä kuin nämä ryhmät meidän mielestämme lienevätkin.

Yhteenvetona voidaan todeta, että harvojen asioihin edes jonkin verran huomiota kiinnittävien kirjailijoiden teksteissä śalabha tarkoitti kulkusirkkää ja pataṅga yöperhosta (moinen epätieteellinen termi on täysin paikallaan muinaisia tekstejä analysoitaessa), mutta useimpien mielestä "ötököistä" sopi käyttää sitä nimeä, mikä kulloinkin kielelle sattui (tai sopi runomittaan). Murtovarkaan apulaista nimitettiin milloin sirkaksi, milloin mehiläiseksi, mutta eiköhän se sentään ollut perhonen. Eihän tuo niin harvinaista ole nykyisinkään, ammattilaiset ja vakavat harrastajat pois lukien. "Pimppari", "ötökkä" ja "mato" (siis toukka) ovat edelleen suomen kielen sanoja, vaikka niillä ei ole mitään sijaa entomologiassa.

Kirjallisuutta

Olen tarkoituksellisesti pidättäytynyt tässä viittaamasta muinaisintialaisiin teksteihin. Painossa oleva artikkelini sisältää runsaasti viitauksia jokaiseen tässä artikkelissa mainittuun erityispiirteeseen.

Karttunen, Klaus 2000. "Sparrows in Love" The Display and Pairing of Birds in Sanskrit Literature", Piotr Balcerowicz & Marek Mejor (edd.), On the Understanding Other Cultures. Proceedings of the International Conference on Sanskrit and Related Studies, to Commemorate the Centenary of the Birth of Stanislaw Schayer (1899–1941) at Warsaw University, Poland, October 7–10, 1999. Studia Indologica 7. Warsaw 2000, 197–205.

Painossa: Karttunen Klaus: "Śalabha, pataṅga, etc. Locusts, Crickets, and Moths in Sanskrit Literature", The Second International Conference of Indian Studies, Cracow, September 2001. Cracow Indological Studies 4–5. Cracow 2002–2003, 265–278.

Kullberg ym. 2001: Kullberg, Jaakko, Anders Albrecht, Lauri Kaila & Vesa Varis: "Checklist of Finnish Lepidoptera — Suomen perhosten luettelo", Sahlbergia 6:2, 45–190.

Mutanen, Marko 2001. "Lajikäsittely, lajiutumisen ja perhostaksonomia", Baptria 26:4, 2001, 137–143.

Vergilius, Georgica: P. Vergilii Maronis Opera, ed. R. A. B. Mynors. Oxford Classical Texts. Oxonii 1969.

Maalle uusien lajien tulva jatkuu

Timo Lehto (toim.)



The number of Lepidoptera species new to Finland is growing.

This collection of essays presents five species new to Finland, all of them collected in 2001 or 2002 on the islands of Kökar or Öro.

One male specimen of *Mesapamea remmi* was collected by a light trap in *Al*: Kökar, (Grid 27E 6662:164), an island east of the main island of Åland. The specimen was caught during the first week of August in a collecting period of 3.-7.8. 2002. The specimen is illustrated, including its genitalia, which are compared with those of *M. secalis* (L.) and *M. didyma* (Esp.).

Next month (7.-22.9.2002) one male of *Pelosia obtusa* (H.-S.) was found on the same island. This was also a species new to Finland.

Idaea ochrata, one male specimen, was collected with a light trap in *Ab*: Dragsfjärd Öro, 664:23, 6.7.-17.7.2001 in the SW archipelago of Finland. The locality is a sandy esker island with dry meadows and heathlands. The species has expanded its range in

southern Scandinavia and occurs now locally in Denmark and southern Sweden. The Finnish specimen was recorded during a period of warm southerly winds and it is therefore considered as vagrant.

The island of Öro was also the place for two microlepidopteran species reported as new to Finland. Two females of the well known biological agent species *Cochylis atricapitana* (Stephens, 1852) (Tortricidae, Cochylini) were collected in 6.8.-3.9. and 7.-13.9.2002. The species has been expanding in southern Scandinavia and therefore it is presumably a newcomer, but local in the island as Ragwort (*Senecio jacobaeae*) — the food plant of the species has there good population as well. Also one male of *Salebriopsis albicilla* (Herrich-Schäffer, 1849) (Pyralidae, Phycitinae) was recorded in 27.5.-18.6.2002 during good southerly migration where totally 12 new species of Lepidoptera were recorded new for the fauna of Öro. The record of *S. albicilla* was expected as it has strong expansion going on in Estonia.



Antalet nya fjärilsarter i Finland fortsätter att växa.

Artikeln presenteras fem arter nya för Finland, samtliga insamlade år 2001 eller 2002 på öarna Kökar eller Öro.

En hane av *Mesapamea remmi* insamlades med ljusfälla på *Al*: Kökar (Grid 27E 6662:164), en grupp av öar öster om det åländska fastlandet. Exemplet fångades under den första veckan i augusti under perioden 3-7.8.2002. Exemplet är avbildat, inklusive dess genitalier som jämförs med genitalier av *M. secalis* (L.) och *M. didyma* (Esp.).

Följande månad (7.-22.9.2002) gjordes på samma ö ett fynd av *Pelosia obtusa* (H.-S.), även den en ny art för Finland.

En hane av *Idaea ochrata* fångades med ljusfälla den 6.-17.7.2001 på *Ab*: Dragsfjärd, Öro 664:23, i Finlands sydvästra skärgård. Lokalen är en sandö med torrängar och ljunghedar. Arten har

Pelosia obtusa (Herrich-Schäffer, 1847), kaaripistesiiipi — Suomelle uusi siilikäs

Kirjoittajien osoitteet – Authors' addresses: Pekka Robert Sundell: Suntionpolku 8 D, 00370 Helsinki, Finland
Jari Kaitila: Kannuskuja 8 D 37, 01200 Vantaa, Finland. Kuvat/Photos: Jari Flinck



Pelosia obtusa ♂, Venäjä/Russia.



Pelosia obtusa ♀, Ranska/France.



Pelosia muscerda ♀, Finland.

1. havainto Suomesta:

Al: Kökar / 666:315 / 7.-22.9.2002 / Pekka R. Sundell, Jari Kaitila, Magnus Östman, Kari Vaalamo, Karl-Erik Lundsten leg.

Lähilajit: *Pelosia obtusa* (kuvat 1,2 ja 4) muistuttaa suomalaisista lajeista lähinnä *P. muscerdaa* (kuva 3), mutta on helposti erotettavissa tästä seuraavien tuntomerkkien avulla:

- Etusiipien poikki kulkeva ylempi pisterivi ja alempi pisterivi ovat suorassa lin-

jassa eli pisterivi muodostaa kaaren tai suoran kulman, kun *P. muscerdan* pisterivistä muodostuu terävä kärki.

- Siipien ja ruumiin pohjaväri on matta ruskea, kun *P. muscerdan* pohjaväri on harmaa. Lisäksi *obtusan* takasiipi on selvästi etusiipeä vaaleampi.
- Etusiivet ovat lyhyemmät ja leveämmät kuin *muscerdalla*

Varsinkin pyydysmateriaalia määrittäessä tulee huomioida, että siipien mustat pisteet kuluvat helposti pois ja huonokun-

toisen yksilön voi helposti sekoittaa esim. joihinkin kääriäisiin.

Huom! Suomen kiitäjät jakehrääjät -kirjassa alempi yksilö (U13b) on väärin määritetty *Eilema palliatellum* eikä *P. obtusa* (Marttila 1996)

Levinneisyys: *P. obtusa* on levinnyt Espanjasta ja Italiasta läpi Euroopan Englantiin, Saksaan ja Puolaan ja edelleen Turkista Venäjän läpi Mongoliaan ja Japaniin (Koch 1958, Lepidoterologen – Arbeitsgruppe 2000). Suomen lähialueilta Tans-

◁ *Pelosia obtusa* ♂ luonnollisessa koossaan, Finland./ *Pelosia obtusa* ♂, scale 1:1. Kuva/Photo: Jari Flinck

utvidgat sitt utbredningsområde i södra Skandinavien och förekommer nu lokalt i Danmark och Sverige. Det finska exemplaret insamlades under en period med varma sydliga vindar och bedöms därför vara en tillfällig invandrare.

På ön Öro har också två småfjärilar rapporterats som nya för Finland. Två honor av *Cochylis atricapitana* (Stephens, 1852) (Tortricidae, Cochylini) – en art som är känd inom biologisk bekämpning – insamlades under perioderna 6.8.-3.9. och 7.-13.9.2002. Arten har brett ut sig i södra Skandinavien och är därför förmodligen en nykomling med lokal förekomst på ön, eftersom artens värdväxt ständs (*Senecio jacobaeae*) har en stor population på ön. Vidare insamlades en hane av *Salebriopsis albicilla* (Herrich-Schäffer, 1849) (Pyrilidae, Phycitinae) under tiden 27.5.-18.6. 2002, under en omfattande migration från söder, varvid 12 fjärilsarter nya för Öros fauna noterades. Fyndet av *S. albicilla* var väntat eftersom arten för närvarande expanderar kraftigt i Estland.

kasta laji tunnetaan Fynistä, Lollandista, Falsterista, Mönistä, Etelä-Sjellannista sekä Bornholmista (Karlsholt 1985); Ruotsista Skoonesta, Blekingestä, Gotlannista, Öölannista ja Kalmarista (Gärdenfors 2000). Liettuassa laji on erittäin harvinaisen ja paikallinen (Ivinskis 1993). Latviasta tunnetaan kolme esiintymää, jotka kaikki ovat maan lounaisosassa. Runsain esiintymä on Papessa, joka on rannikolla aivan Liettuun rajalla. Siellä *P. obtusa* on usein runsas ja sitä havaitaan usein useita yksilöitä yössä (I. Sulcs, kirjall. tieto). Laji puuttuu Norjasta (Aarvik ym. 2000), Virosta ja Pietarin alueelta (Jürivete ym. 2000).

Elintavat: Hyvin paikallinen laji, joka elää saraikkoniityillä, joissa kasvaa siniheinää (*Molinia coerulea*) ja järviruokokasvustoissa (*Phragmites australis*). Toukan ravintokasveina mainitaan järviruoko, lisäksi myös sorsimot (*Glyceria*) ja mahdollisesti myös lehväsamaleet (*Mnium*) (Lepidopterologen – Arbeitsgruppe 2000). Toukille on syötetty kasvatuksessa ravintokasveina erityisesti voikukkaa, mutta myös järviruokoa (K. Silvonen kirjall. tieto).

Johdanto

Viime vuosina on maalle uusien lajien virta etelästä meille kiihtynyt – kesät 2001 ja 2002 olivat ennätysellisiä: vuonna 2001 Suomelle saatiin 18 uutta perhoslajia, 9 makroa ja 9 mikroa. Vuonna 2002 saatiin 10 makroa ja 4 mikroa, eli yhteensä 14 lajia. Onko uusien lajien tulva merkki ilmastomme ja sitä kautta lajistomme muutoksesta, vai voiko intensiivisellä tutkimustyöllä olla merkitystä asiaan? Voivatko amatööreillä harvinaisuudet sekoittua muihin yleisempiin lajeihin?

Monet uusista lajeista on todettu Kökarin ja Öron saarilta merellisistä ympäristöistä aivan lounaisimmasta Suomesta. Kummassakin paikassa on harjoitettu tiivistä tutkimustyötä ammattikeräilijöiden voimin jo vuosia.

Esittelemme seuraavaksi kyseisiltä saarilta havaitut kolme Suomelle uutta makroperhoslajia ja kaksi mikroperhoslajia, joiden tunnistaminen tai elintapatiedot ovat monille vieraita. Esiteltävät lajit ovat:

- *Pelosia obtusa*
- *Mesapamea remmi*
- *Idaea ochrata*
- *Cochylis atricapitana*
- *Salebriopsis albicilla*

Toukkia on löydetty talvehtimasta kivistä heinäkasvin varsista. Toukka talvehtii pienenä (elokuu – talvehtii – kesäkuu) ja koteloituu löyhästi yhteenkehrättyjen kasvosien väliin kehräten ylleen löyhän verkkomaisen kopan. Kasvatuksessa keinovalossa toukat kehittyivät *P. muscerdan* kanssa tasatahtiin tuottaen täyden kakkospolven (K. Silvonen, kirjall. tieto).

Perhosen lentoaika on Saksassa heinäkuu (Koch 1958) ja Sveitsissä heinäkuun lopulta elokuun lopulle (Lepidopterologen – Arbeitsgruppe 2000). Latviassa *P. obtusa* esiintyy yhtenä sukupolvena. Lajin lentoaika on yleensä heinäkuun puolivälissä, mutta 2002 ensimmäiset yksilöt havaittiin jo kesäkuun lopulla ja päälento tapahtui heinäkuussa. Latviassa ei ole havaittu toisen polven yksilöitä (I. Sulcs, kirjall. tieto). Etelä-Uralilla n. 300 m korkeudella havaittiin runsaasti hyväkuntoisia yksilöitä kesäkuun lopulla 1997. Bulgariassa Mustanmeren rannikolla havaittiin hyväkuntoisen koiras jo toukokuun lopussa 2002, mutta samaan aikaan siellä lensi myös *Mythimna turca*.

Havainnointi: Sekä koiras että naaras tulee hyvin valolle, vaikka joissakin läh-



Perhosselvitystä Kökarissa

Pekka Robert Sundell kertoo, että Kökarin saaren perhoslajistoa on jo usean vuoden ajan selvitetty työryhmän toimesta, johon kuuluvat hänen lisäkseen Jari Kaitila, Karl-Erik Lundsten, Kari Vaalamo, Markus Varesvuo ja Magnus Östman. Perhosselvityksen menetelmänä on käytetty pääosin syötti- ja valopyydyksiä, mutta myös aktiivipyyntiä. Lajistoselvityksen ohella työryhmä on edesauttanut saaren monilajisen kasvillisuuden säilymistä järjestämällä muun muassa raivaustalkoita ruohokasvillisuutta tukehduttavia katajikkoja vastaan. ▶

teissä väitetään (Marttila 1996), että vain koiraat tulevat valolle. Ainakin Etelä-Uralilla lajin oikeassa elinympäristössä noin sadan valolle tulleen yksilön joukossa naaraista oli yhtä paljon kuin koiraita, eikä lajin valolletulo eroa mitenkään tässä suhteessa *P. muscerdasta*.

Kirjallisuus

- Aarvik, L., Berggren, K. & Hansen, L. O. 2000: Catalogus Lepidopterorum Norvegiae. Oslo.
- Gärdenfors, U. (toim.) 2000: Rödlistade arter i Sverige 2000. – ArtDatabanken & Naturvårdsverket, Uppsala.
- Ivinskis, P. 1993: Check-list of Lithuanian Lepidoptera. Vilnius.
- Jürivete, U., Kaitila, J., Keskiö, T., Nupponen, K., Viidalepp, J. & Öunap, E. (toim.) 2000: Eesti liblikad. Tallinn.
- Karlsholt, O., Kristensen, N. P., Kaaber, S., Larsen, K., Schmidt Nielsen, E., Palm, E., Schnack, K., Skou, P. & Skule, B. 1985: Katalog over de danske Sommerfugle. Entomologiske Meddelelser. Bind 52, hæfte 2–3. København.
- Koch, M. 1958: Wir Bestimmen Schmetterlinge. Radebeul und Berlin.
- Lepidopterologen – Arbeitsgruppe 2000: Schmetterlinge und ihre Lebensräume. Pro Natura – Schweizerischer Bund für Naturschutz, Basel. Band 3.
- Marttila, O., Saarinen, K., Haahela, T. & Pajari, M. 1996: Suomen kiitäjät ja kehräjät. Kirjayhtymä. Helsinki.



Kökarin maisemaa tyypillisimmillään. Kuvassa mikroperhosten aktiivihavainnointia Hamnön hoitoniityllä. / Active observing of microlepidoptera on the island of Hamnö, Kökar. Kuva/Photo: P.R. Sundell

Vaellukset ovat usein monilajisia

7.-22. syyskuuta, vuonna 2002, Kökarin valopyydyksiin eksyi *Pelosia obtusa*, yksi toisen sukupolven koirasyksilö ja uusi laji maaillemme. Sundell kertoo, että havaintojakson alussa oli voimakas lämmin eteläinen ilmavirtaus, ja olettaakin havaitun yksilön tulleen tämän virtauksen mukana. Samanaikaisesti *obtusan* kanssa Kökarista havaittiin myös muita ilmeisesti sinne etelämpää vaeltaneita perhosia, kuten esim. *Acleris lorquiniana*, *Pediasia contaminella* gen. II, *Evergestis limbata* gen. II, *Loxostege sticticalis*, *Cleorodes lichenaria* gen. II, *Euproctis similis* gen. II (16 exx.) ja *Agrius convolvuli*, Sundell jatkaa.

Mesapamea remmi Rezbanyai-Reser — Suomelle uusi yökköslaji

Kirjoittajien osoitteet – Author's addresses:

Karl-Erik Lundsten, Rintamamiehentie 7, FIN-02650, Espoo. E-mail: kelundst@saunalahti.fi.

Pasi Sihvonen, Luonnontieteellinen keskusmuseo, hyönteisosasto, PL 17 (Pohjoinen Rautatiekatu 13), FIN-00014, Helsingin yliopisto. E-mail: pasi_sihvonen@hotmail.com.

Mesapamea remmi Rezbanyai-Reser (Kuva 1)

1. havainto Suomesta:

Al: Kökar 6662:3164 ; 3-7.8.2002 ; 1 m ; Pekka R. Sundell, Jari Kaitila, Magnus Östman, Kari Vaalamo, Karl-Erik Lundsten leg.; genitalia prep. no. 922 / Pasi Sihvonen; M. remmi / K.-E. Lundsten det.



Mesapamea remmi ♂, Finland

Tuntomerkit: Suomessa esiintyviä *Mesapamea*-lajeja ei voi varmuudella määrittää pelkän ulkonäön perusteella. Lajien määrittäminen genitaaleista (esim. Sihvonen 2000) onnistuu mikroskoopin avulla käyttäen 10–30-kertaista suurennosta ja vertaamalla hyviin genitaalikuviiin. Tässä yhteydessä tarkastelemme vain lajien koirasgenitaaleja. Kuvat *M. remmi*-naarasgenitaaleista on julkaistu mm. lajin alkupeiräiskuvauksen yhteydessä (Rezbanyai-Reser 1985). Kolmen Suomessa tavatun *Mesapamea*-lajin määrittämiseksi olemme valinneet neljä tuntomerkkiä, joita on selvitetty tekstein ja valokuvien.

1. Sacculuksen koko ja alareunan muoto (kuva 2). *M. remmi*: leveä ja pitkäkökö sacculus tekee keskeltä loivan mutkan ja

kaartuu sitten jyrkästi. *M. didyma*: kapeampi ja lyhyempi sacculus kaartuu tasaisesti ja *M. secalis*: sacculuksen koko ja muoto lähempänä *M. remmiä*.

2. Clavuksen kärjen muoto ja pinnan rakenne (kuva 3). *M. remmi*: clavus matalan tulivuoren muotoinen, pinta kuhmurainen, ulkoreunalla pystyssä olevia sukasia. *M. didyma*: clavus kärjestä pyörästynyt, pinnassa pieniä nystyjä, näyttää pienellä suurennuksella melko sileältä. *M. secalis*: clavus kapea, kärkiosassa isohkoja saharampaita.

3. Cornutuksen muoto, hampaistus ja sijainti (kuva 4). *M. remmi*: kapean cornutuksen pinnassa hampaita epäsäännöllisesti useassa rivissä, kärjen hampaat pisimmät. *M. didyma*: pitkän kapean cornutuksen reunassa yksi rivi kärkeenpäin suuntautuneita

samankokoisia hampaita. *M. secalis*: cornutus lyhyehkö, leveän pyörästynyt, päässä saharampaita, kärkihampaat lyhyimmät. **4. Aedeaguksen koko, cornutuksen sijainti sekä vesican muoto ja orientaatio** (kuva 5). *M. remmi*: vesican laajentuma pieni tai lähes olematon, aukeaa kuvasta katsottuna ”vasemmalle” (kun ductus ejaculatoriuksen päänpuoleisen osan aukeama on aedeaguksen yläpuolella, ts. katsojaa kohti), cornutus oikealla sivulla. *M. didyma*: vesicassa selvä laajentuma, aukeaa vasemmalle, cornutus sijaitsee vasemmalla sivulla. *M. secalis*: vesicassa selvä laajentuma, aukeaa oikealle ja cornutus on oikealla sivulla.

Levinneisyys, lentoaika ja biologia:

Mesapamea remmi on löytynyt Euroopasta ainakin Latviasta, Saksasta, Englannista, Sveitsistä, Itävaltasta, Tsekin tasavallasta, Italiasta ja Espanjasta (Nowacki & Fibiger 1996). Laji on ainakin Latviassa vähälukuinen, sillä Nikolai Savenkov on löytänyt sieltä, tarkastettuaan yli 20 000 *Mesapamea*-yksilöä, alle 20 *M. remmi*-yksilöä (J.-P. Kaitila, suull. tieto). Muista maista on saatu vain muutamia yksilöitä. Vähäiset havainnot johtuvat todennäköisesti siitä, että genitaalitarkastuksia ei ole tehty systemaattisesti. *M. remmi* on saatu samoilta alueilta kuin lähilajit *M. secalis* ja *M. didyma*. Toukkaa tai sen ravintokasvia ei tunneta.

Kuvat 2–5 on kuvattu samoista preparaateista: A (PS 922), B (PS 225), C (PS 260). / Figures 2–5 have been photographed from the same slides: A (PS 922), B (PS 225), C (PS 260).

Valopyydysaineistoista löytyy helmiä

Karl-Erik Lundsten kertoo tarkastaneensa rutiininomaisesti valorysäaineistosta *Mesapamea*-suvun koirasyksilöitä genitaalitutomerkkien perusteella. Vuoden 2002 aineiston joukosta hän löysi yksilön, jonka tuntomerkit eivät sopineet kumpaankaan Suomessa tavattuun tähkäyökköslajiin: *M. secalis* ja *M. didyma*. Genitaalien preparointi ja tuntomerkkien vertaaminen julkaistuihin kuviin osoittivat (Rezbanyai-Reser 1985), että kyseessä on Suomelle uusi yökköslaji. Lundsten & Sihvonen ilmoittavat yksilön Suomelle uutena lajina nimellä *Mesapamea remmi* Rezbanyai-Reser, 1985, mutta painottavat, että lajinmäärittä-

sessä heillä oli apuna vain piirrettyjä kuvia, joiden kanssa kyseisen yksilön tuntomerkit kyllä täsmäivät. Ryhmä ei ole saanut vertailuaineistoa lajista useista yrityksistä huolimatta. Perhonen on Karl-Erik Lundstenin yksityiskokoelmassa, genitaalipreparaatti (prep. no. 922 / Pasi Sihvonen) on Helsingissä sijaitsevan Luonnontieteellisen keskusmuseon hyönteisosaston kokoelmissa.

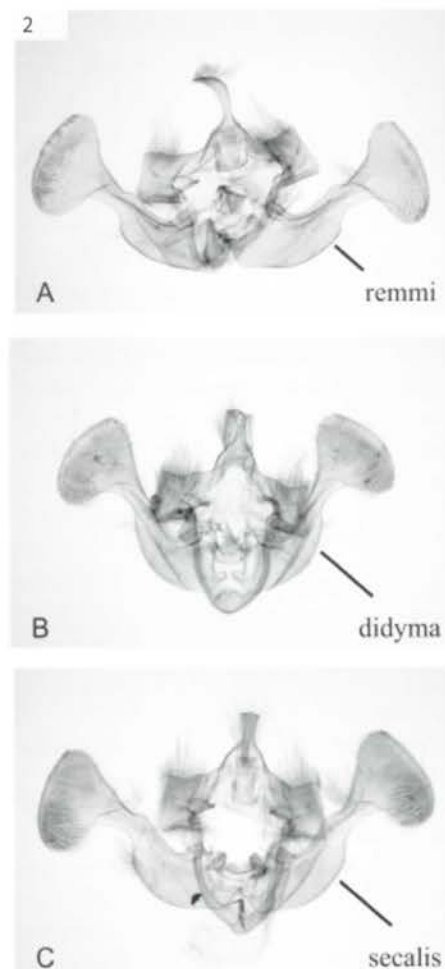
Kökar-selvitysten taustalla laaja yhteistyö

Tukijat: Håkan Kulves/Ålands landskapsstyrelse, Gunnar Sundström ja Ålands Eländslag. **Avustajat Kökarissa:** Kjell An-

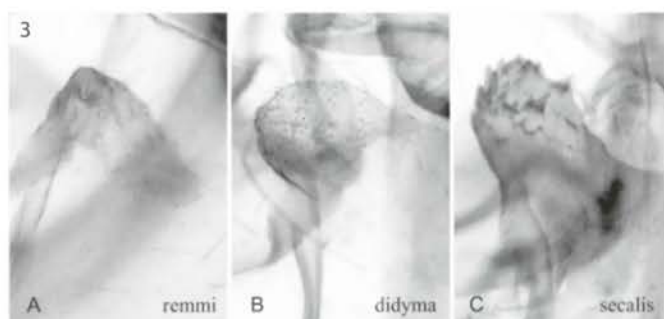
dersen, Ingrid ja Agneta Holmström, Johann Karvonen, Anki Åvall ja Christer Welander. **Maanomistajat:** Bertil Andberg, Alfons Berg, Jan-Erik Berg, Maria Bonds, Eva Carlberg, Marianne Danielsson, Thomas Danielsson, Bengt Jansson, Sigurd Jansson, Jan Jorpes, Bruno Karlström, Sune Karlström, Kökarin kotiseutumuseo, Kökarin merivarvioasema, Iris Wikström/Kökarin kirkkovaltuusto, Ann-Mari Magnusson, Bengt Mattsson, Henrik Sundberg, Gunnar Sundström, Leo Sjöstrand ja Kaj Thomasson.

Kökar-työryhmä kiittää edellä mainittuja tahoja, Luonnontieteellistä keskusmuseota sekä Jaakko Kullbergia ja Kimmo Silvosta lisätiedoista.

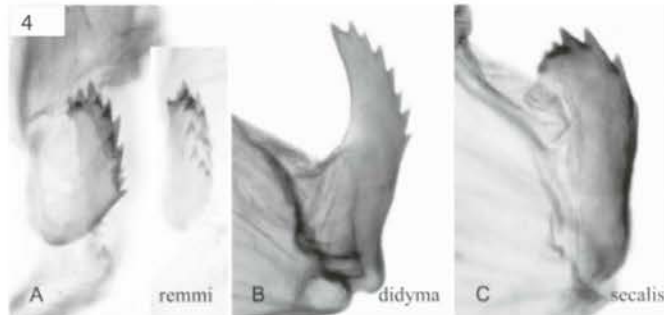
Kuva 2. *Mesapamea*-lajien koirasgenitaalit ja erityisesti sacculus. Kuvat ovat keskenään samassa mittasuhteessa. / Figure 2. Male genitalia and sacculus of *Mesapamea* species. Figures are to scale relative to each other.



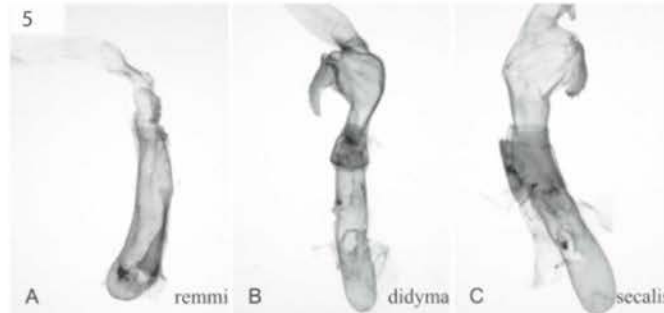
Kuva 3. *Mesapamea*-lajien clavus. Kuvat ovat keskenään samassa mittasuhteessa. / Figure 3. Clavus of *Mesapamea* species. Figures are to scale relative to each other.



Kuva 4. *Mesapamea*-lajien cornutus. Kuvat ovat keskenään samassa mittasuhteessa. / Figure 4. Cornutus of *Mesapamea* species. Figures are to scale relative to each other.



Kuva 5. *Mesapamea*-lajien aedeagus ja vesica. Kuvat ovat keskenään samassa mittasuhteessa. / Figure 5. Aedeagus and vesica of *Mesapamea* species. Figures are to scale relative to each other.



Kirjallisuus

Nowacki, J. & Fibiger, M. 1996: Noctuidae. – Teoksessa: Karsholt, O. & Razowski, J. (toim.), The Lepidoptera of Europe, a distributional checklist, ss. 251-293. Apollo Books, Stenstrup.
Rezbanyai-Reser, L. 1985: *Mesapamea*-studien II. *Mesapamea*

remmi sp. n. aus der Schweiz, sowie beiträge zur kenntnis der Westpalaearktischen Arten der Gattung *Mesapamea* Heinicke 1959 (Lep., Noctuidae). – Entomologische Berichte Luzern 14: 127-148.

Sihvonen, P. 2000: *Mesapamea*-tähkäyökköset Suomessa (Lepidoptera: Noctuidae). – Baptria 25: 146-153.

Perhostutkimusta Örössä

Örön saarella Dragsfjärdissä on perhostutkimusta tehty jo vuosia. Tutkimustyön päävastuu on ollut Jaakko Kullbergilla, joka on vuosia tutkinut saaren perhoslajistoa 18 valorysällä ja 25 syöttirysällä. Saarella on käynyt myös useita muita alan harrastajia. Puolustusvoimien omistus ja toiminta saarella on luonut saaren ympäristöstä rikkaan niin perhos- kuin kasvilajistoltaan. Nytemmin saari kuuluu Metsähallitukselle, mutta tutkimustyö ja Puolustusvoimien toiminta jatkuvat täysipainoisesti edelleen. Örön saaresta on lyhyt kuvaus Baptrian aiemmassa numerossa (Kullberg 2002).

Tietämys lähialueiden lajeista auttaa

Kullberg kertoo jo vuosia pitäneen silmällä ulkosaaristossa varsin harvoin pyydyksiin eksyviä, ilmeisesti vaeltaneita *Idaea serpentata* -yksilöitä. Siinä toivossa, että joukkoon eksyisi *I. ochrata*. Kesällä 2001 Dragsfjärdin Örön valopyydysaineistosta löytyikin etusiivistään pahoin kulunut, huomiotaherättävän suurikokoinen ja teräväsiipinen yksilö, joka osoittautui Suomelle uudeksi lajiksi — *Idaea ochrata* (Scopoli, 1763). Laji on lyhyesti ilmoitettu uudessa Suomen perhosten luettelossa, josta käy ilmi myös sen sijainti systeemissä (Kullberg ym. 2002).

Kesän ja syksyn 2002 aikana Dragsfjärdin Örön (664:23) linnakkeelta löytyi myös kaksi Suomelle uutta mikroperhoslajia. Jaakonvillakkokätkökääriäinen — *Cochylis atricapitana* (Stephens, 1852), joka on saanut nimensä ravintokasvinsa mukaan, lieinee Kullbergin mukaan Örössä paikallinen. Valkopääkoisa — *Salebriopsis albicilla* (Herrich-Schäffer, 1849) taas on ilmeinen loikkari ja meille leviämässä oleva laji, joka on runsastunut viime vuosina Baltiassa, hän jatkaa. *C. atricapitana* sijoittuu Suomen perhosten luettelossa (Kullberg ym. 2002) lajin *C. dubitana* (Hb.) ja *S. albicilla* suvun *Cryptoblabes* Z. jälkeen.

Idaea ochrata (Scopoli, 1763), okrakulummittari — Suomelle uusi mittarilaji

Kirjoittajan osoite – Author's address: Jaakko Kullberg, Luonnontieteellinen keskusmuseo, Hyönteisosasto, PL 17, (P. Rautatiekatu 13), 00014 Helsingin yliopisto, Finland. Kuvat/Photos: Jari Flinck



1 *Idaea ochrata* ♂, Bulgaria 22 mm



2 *Idaea serpentata* ♂, Finland 18 mm



3 *Idaea ochrata* ♀, Slovakia 21 mm



4 *Idaea serpentata* ♀, Finland 20 mm

*Idaea ochrata*lla takasiiven sisempi poikkiviiru on hyvin heikko – *I. serpentata*lla viiru on selkeä ja se sivuaa keskipilkua.

1. havainto Suomesta

Finland, Ab: Dragsfjärd Örö, 664:23

6. - 17. 7. 2001, ♂, Arno & Jaakko Kullberg leg.

Tuntomerkit: *I. ochrata* (kuvat 1 ja 3) muistuttaa meikäläisistä lajeista vain lajia *I. serpentata* (kuvat 2 ja 4), mutta on erotettavissa siitä vaaleamman kellertävän pohjavärinsä, terävämmän ja ulostyöntyvän etusiiven kärjen perusteella. Jälkimmäinen tuntomerkki vielä korostuu kuluneilla yksilöillä, joilta siipiripset puuttuvat. *I. ochrata* on myös siipiväliltään keskimäärin (20-22 mm) suurempi ja pidempisiipisemmän näköinen kuin *I. serpentata* (18-20 mm) (Skou 1984). Koiras- ja naarasgenitaalien eroista lajien välillä on kuvat esim. Skoun (1984) kirjassa. Koirailta erot näkyvät jo puristamalla valvat levälleen, sillä *I. ochratan* valvat ovat kärjistään alaspäin koukkupäiset, *I. serpentatan* pyörityneet.

Levinneisyys: *I. ochratan* levinneisyysalue käsittää Etelä- ja Keski-Euroopan, Ete-

lä-Venäjän, Keski- ja Vähä-Aasiaan. Pohjois-Euroopasta laji tunnetaan harvinaisena Tanskasta ja Ruotsista (Skou 1984, Müller 1996, Palmqvist 1997). Lajin löytötieto Liettuasta perustuu virhemääritykseen (Ivinskis 1993). Ruotsista *I. ochrata* tavattiin ensi kertaa Skoonesta (2 exx.) vuonna 1996 (Palmqvist 1997, 1998). Sittemmin laji on runsastunut: Skoone 1999 (3 exx.), 2000 (29 exx.), 2001 (runsas) ja Gotlanti 2000 1 ex. (Palmqvist 2000, 2001, 2002).

Elintavat: *I. ochrata* elää kuivilla ja lämpimillä ketomaisilla paikoilla, erityisesti hiekkapohjaisilla paikoilla. Pohjois-Euroopassa lajia tavataan varsinkin rannikolla. Toukka talvehtii ja elää monenlaisilla matalilla kasveilla. Laji lentää heinä- ja elokuussa, ja on haavittavissa sekä päivisin että öisin (Skou 1984). Suurin osa Ruotsin havainnoista on heinäkuun loppupuolelta ja elokuun alusta (Palmqvist 2000, 2001, 2002).

Kirjallisuus

Ivinskis, P. 1993: Check-list of Lithuanian Lepidoptera. — Ekologijos institutas, Vilnius.

Kullberg, J., Albrecht, A., Kaila, L. & Varis, V. 2002: Checklist of Finnish Lepidoptera. Suomen perhosten luettelo. — Sahlbergia 6(2): 45-190.

Müller 1996: Geometridae — Teoksessa: Karsholt, O. & Razowski, J. (toim.) The Lepidoptera of Europe, A Distributional Checklist, ss. 218-249 — Apollo Books, Stenstrup. 380 s.

Palmqvist, G. 1997: Intressanta fynd av storfjärilar (Macrolepidoptera) i Sverige 1996. — Entomologiska Tidskrift 118(1):11-27.

Palmqvist, G. 1998: Intressanta fynd av storfjärilar (Macrolepidoptera) i Sverige 1997. — Entomologiska Tidskrift 119(1):13-27.

Palmqvist, G. 2000: Intressanta fynd av storfjärilar (Macrolepidoptera) i Sverige 1999. — Entomologiska Tidskrift 121(1-2):31-45.

Palmqvist, G. 2001: Intressanta fynd av storfjärilar (Macrolepidoptera) i Sverige 2000. — Entomologiska Tidskrift 122(1-2):41-55.

Palmqvist, G. 2002: Intressanta fynd av storfjärilar (Macrolepidoptera) i Sverige 2001. — Entomologiska Tidskrift 123(1-2):53-63.

Skou, P. 1984: Nordens Målere. — Danmarks dyreliv 2., Fauna Bøger & Apollo Bøger, København & Svendborg. 332 ss.

Örön löytöjen alkuperä

I. ochrata löytyi Suomesta samoihin aikoihin, kun laji runsastui Etelä-Ruotsissa, ja nähtäväksi jää, leviääkö laji vielä maahamme. Lajin Örön havainto koskenee meille muualta saapunutta yksilöä, sillä kyseisenä aikana vallitsi lämmin eteläinen ilmavirtaus. Yksilön löytöpäivämäärä on hyvin aikainen Ruotsin havaintoihin verrattuna, joten se on voinut tulla kauempaakin, Kullberg pohtii.

C. atricapitana -löytöjen aikoihin Öroön tuli hyviä virtauksia eteläkaakosta. Lajia ei kuitenkaan ole lähialueilla maamme kaakkoispuolella. Kaksi Örosta löytyntä pienikokoista naarasyksilöä jaakon-

villakkoa kasvavalta paikalta viittaa Kullbergin mielestä siihen, että lajilla on jo kanta saareissa. Se on viime vuosina runsastunut Tanskassa (O. Karsholt, henk. koht. tiedonanto) ja Etelä-Ruotsissa ja se on muutama vuosi sitten löydetty ensi kertaa Gotlannista (Svensson 1997). Öro vaikuttaa sekä ilmastollisesti että eliympäristöiltään edulliselta paikalta lajille (ks. Kullberg 2001).

S. albicilla on voimakkaasti laajentamassa levinneisyyttään ja on löydetty vasta vuoden 2000 (Jürivete ym. 2000) jälkeen Virolle uutena. Se on jo nyt paikallisesti runsas Kaakkois-Virossa (U. Jürivete & J.-P. Kaitila, henk. koht. tiedonanto). Örön löydön aikoihin oli erinomaisen hyviä ete-

läkaakkoisia virtauksia ja samalta ajanjaksoilta löytyi *S. albicilla* mukaanlukien yhteensä kaksitoista Örön linnakkeelle uutta perhoslajia Siksi on varsin todennäköistä, että kyseinen yksilö on Baltian suunnalta saareen tullut. Kullberg arvioi, että jos vuodet jatkuvat edelleen yhtä suotuisina, on ilmeistä, että *S. albicilla* tulee leviämään Etelä-Suomen lehmusmetsiköihin, ellei jo ole täällä.

Kiitokset

Jaakko Kullberg kiittää Saaristomeren meripuolustusaluetta kulku- ja tutkimusluvasta Örön linnakkeelle sekä henkilökuntaa pitkäaikaisesta yhteistyöstä.

Cochylis atricapitana (Stephens, 1852) ja *Salebriopsis albicilla* (Herrich-Schäffer, 1849) — Suomelle uudet mikroperhoslajit

Kirjoittajan osoite – Author's address: Jaakko Kullberg, Luonnontieteellinen keskusmuseo, Hyönteisosasto, PL 17, (P. Rautatiekatu 13), 00014 Helsingin yliopisto, Finland.

Jaakonvillakkokätkökääriäinen — *Cochylis atricapitana* (Stephens, 1852)

1. havainto Suomesta

Ab: Dragsfjärd Öro, 664:23;
6.8.-3.9.2002 1♀ & 4.-13.9.2002, 1♀;
Arno & Jaakko Kullberg leg.

Tuntomerkit: *Cochylis*-suvun kätkökääriäisiä tunnetaan Suomesta kahdeksan lajia, joista lajiin *C. atricapitana* on hyvällä tahdolla sekoitettavissa kolme: *C. hybridella* (Hb.), *C. dubitana* (Hb.) ja *C. pallidana* (Z.). Olennaisinta on tunnistaa lajin yksilöt *Cochylis*-sukuun kuuluviksi ja varoa sotkemista eräisiin jossain määrin samantyyppisiin *Eupoecilia*- ja *Phalonidia*-lajeihin. Kooltaan *C. atricapitana* on yleensä samaa kokoluokkaa kuin lähisukulaisensa — kaikilla se tosin vaihtelee suuresti riippuen olosuhteista. Yleensä ainakin toisen sukupolven yksilöt jäävät normaalia pienemmiksi. Razowskin (2001) mukaan lajin siivenkärkivälit ovat: *C. hybridella* 15–17 mm, *C. atricapitana* 15–17 mm, *C. dubitana* 11–15 mm, *C. pallidana* 15–16 mm. Tosin esim. pienemmän Örön *C. atricapitana* -naaraan siivenkärkiväli oli vain 11 mm. Värykseltään *C. atricapitana* -koiraat ovat etusiipien pohjaväritään lähes valkeita tai kellanvaaleita ja niiden etusiipien kärkiosat ja keskisarake ovat lähilajien tapaan mustahkot. Siivissä voi olla myös ruusunpunaista vivahdetta. Koiras muistut-



1
Cochylis atricapitana (Steph.) ♂,
Saksa / Germany.



2
Cochylis atricapitana (Steph.) ♀,
Tanska / Denmark.



3
Cochylis atricapitana (Steph.)
♀, Finland.



4
Cochylis dubitana (Hb.) ♀,
Finland.



5
Cochylis pallidana (Z.) ♀,
Finland.

taa lähinnä lajia *C. hybridella*, mutta se poikkeaa siitä ja muistakin lajeista vaaleiden takasiipien perusteella (kuva 1). *C. atricapitana* -naarilla (kuva 2) ja muilla lajeilla takasiipien väri on tumma ja vaihtelee harmaasta tummanharmaaseen tai -ruskeaan. Naaras *C. atricapitana* (kuva 3) on lähilajeihin verrattuna hyvin tumma ja muistuttaa enemmän *C. dubitanaa* (kuva 4) ja *C. pallidanaa* (kuva 5). *Atricapitanan* etusiipien pohjaväri on kuitenkin selvästi tummempi ja voimakkaamman oranssinruskeh-

tava sekä tumma kuviointi mustempaa ja kontrastisempaa. Lisäksi sen keskivarjon takareunassa erottuu selvästi vaalea "laikku", joka puuttuu muilta lajeilta. Tämä laikku on havaittavissa myös koirilla. Hyväkuntoisena *C. atricapitana* on kuitenkin oitis tunnettavissa muista lajeista mustasta tai mustanruskeasta päästään (kuva 6), joka muilla lajeilla on kontrastisen vaalea (kuva 7) ellei ole kulunut kaljuksi tai rasvoittunut, mikä ryhmän lajeilla on valitettavan yleistä. Molemmat sukupuolet ovat helpos-



6
Cochylis atricapitana (Steph.) ♀, Finland.
Pää edestä / Head.



7
Cochylis dubitana (Hb.) ♀, Finland.
Pää edestä / Head.

ti eroitettavissa lähilajeista myös genitaalintuntomerkkien avulla (Razowski 2001). Suvun naaraiden genitaalit kannattaa värjätä jo ennen preparointia.

Levinneisyys ja elintavat: *C. atricapitana* on levinnyt laajalti yli Euroopan etelä- ja keskiosien aina Etelä-Uralille ja Pohjois-Afrikkaan (Razowski 1970, 1996). Pohjois-Euroopassa laji tunnetaan meitä lähinnä Tanskasta ja Ruotsista: Skoone, Öölanti ja Gotlanti (Svensson ym. 1994, Svensson 1997). Se kuitenkin puuttuu edelleen Baltiasta, vaikka ravintokasvi ei sinänsä ole harvinainen (Hultén & Fries 1986). Perhosta on laajalti käytetty jaakonvillakon (*Senecio jacobaea*) biologisessa torjunnassa mm. Australiassa, Tasmaniassa, Uudessa-Seelannissa ja Kanadan Brittiläisessä Kolumbiassa (McLaren 1992, Powell ym. 1994, McLaren ym. 2000). Suomalaisen nimensä mukaan *C. atricapitana* elää jaakonvillakolla kuivilla ja lämpimillä paikoilla (Emmet 1988, Razowski 2001). Myös kuismat (*Hypericum* spp.) ja keltanot (*Hieracium* spp.) mainitaan kirjallisuudessa (Razowski 1970), mutta arvioisin näiden tietojen koskevan virhemäärityksiä tai satunnaista esiintymistä. Ensimmäisen sukupolven toukat elävät kukissa ja kukkavarssissa, kun toisen sukupolven toukat elävät varren tyvessä ja juuressa, missä ne talvehtivat täysikasvuina (Emmet 1988). Toukat koteloituvat silkkikehtoon kasvin sisälle (Emmet 1988). Aikuiset perhostet lentänevät meillä toukokuun lopulta heinäkuuhun ja uudelleen elo-syyskuussa. Laji lentää iltaisin ja öisin tullen valolle (Emmet 1988).



8
Salebriopsis albicilla (H.-S.) ♀, Viro/Estonia.

Valkopääkoisa — *Salebriopsis albicilla* (Herrich-Schäffer, 1849)

1. havainto Suomesta:
Ab: Dragsfjärd Öro, 664:23; 27.5.-17.6.2002;
1 ♀; Arno & Jaakko Kullberg leg.

Tuntomerkit: *S. albicilla* on yksi helpoimmin tunnistettavista mustanharmaita Phycitinae-alaheimon lajeista. Se on keskikokoinen siivenkärkiväliltään 19–21 mm (Palm 1986) tumman- tai mustanharmaa laji (kuva 8), jolla on kontrastisen silkinvalkoinen pää ja tuntosarven tyvet (kuva 9). Auttavat genitaalikuvat lajista löytyvät Hannemannin (1964) julkaisemina.

Levinneisyys ja elintavat: *S. albicilla* on laajalle levinnyt Etelä- ja Keski-Euroopasta aina Venäjän Kaukoitään ja Ja-



9
Salebriopsis albicilla (H.-S.) ♀, Finland.
Pää edestä / Head.

paniin saakka (Palm 1986, Speidel 1996, Kirpitsnikova 1999). Pohjois-Euroopassa laji tunnetaan Norjan etelärannikolta, Tanskasta sekä Liettuasta ja Latviasta (Palm 1986, Aarvik ym. 2000). Laji on viime vuosina voimakkaasti laajentanut levinneisyytään sekä Norjassa että Baltiassa ja levinnyt myös Viron kaakkoisosiin (Ivinskis 1993, Aarvik ym. 2000, U. Jürivete henk. tiet.). Laji lentää lähinnä kesäkuussa ja elää erityisesti lehmuksella (*Tilia*) eikä lajia esim. Iso-Britanniasta ja Tanskasta ole löydetty muilta ilmoitetuilta ravintokasveilta (Emmet 1988, Palm 1986), jotka ovat koivu (*Betula*), pähkinäpensas (*Corylus*) ja leppä (*Alnus*) (Hannemann 1964). Toukka elää lehtikäärössä kalvaen lehden läpinäkyväksi ja koteloituu maahan lehtikääröön (Hannemann 1964).

Kirjallisuus

- Aarvik, L., Berggren, K. & Hansen, L. O. 2000: Catalogus Lepidopterorum Norvegiae. — Lepidopterologisk arbeidsgruppe, Zoologisk museum, Universitetet i Oslo, Norsk institutt for skogsforskning, Ås, Oslo. 192 s.
- Emmet, A. M. (toim.) 1988: A field guide to smaller British Lepidoptera. — The British Entomological and Natural History Society, London.
- Hannemann, H. J. 1964: Kleinschmetterlinge oder Microlepidoptera. II. Wickler (s.l.) (Cochylidae und Carposinidae). Die Zünstlerartigen (Pyralidae). — Tierwelt Deutschlands 50:1-401.
- Hultén, E. & Fries, M. 1986: Atlas of North European vascular plants: north of the Tropic of Cancer I-III. — Koeltz Scientific Books, Königstein.
- Ivinskis, P. 1993: Check-list of Lithuanian Lepidoptera. Ekologijos Institutas, Vilnius. 211 s.
- Jürivete, U., Kaitila, J., Keskiälä, T., Nupponen, K., Viidalepp, J. & Öunap, E. 2000: Eesti liblikat kataloog. — Tallinn. 151 s.
- Kirpitsnikova, V. A. 1999: Pyralidae - Ognevki (venäjäksi). — Teoksessa: Opredelitel' nasekomykh Dal'nego Vostoka Rossii 5: Rušejniki i tšesuekrylye 2. Vladivostok, Dal'nauka. 671 s.
- Kullberg, J. 2002: Neljä Suomelle uutta pikkuperhoslajia Örön linnakkeelta kesällä 2000: *Depressaria albipunctella*, *Caryocolum blandulellum*, *Stenoptilia zophodactyla* ja *Nephoterix angustella*. — Baptria 27(3):77-82.
- Kullberg, J., Albrecht, A., Kaila, L. & Varis, V. 2002: Checklist of Finnish Lepidoptera — Suomen perhosten luettelo. — Sahlbergia 6(2): 45-190.

McLaren, D. A. 1992: Observations on the life cycle and establishment of *Cochylis atricapitana* (Lep: Cochylidae), a moth for biological control of *Senecio jacobaea* in Australia. — Entomophaga 37: 641-648.

McLaren, D. A., Ireson, J. E. & Kwong, R. M. 2000: Biological Control of Ragwort (*Senecio jacobaea* L.) in Australia. — Teoksessa: Spencer, N. R. (toim.): Proceedings of the X International Symposium of Biological Control of Weeds 4-14 July 1999, ss. 67-79. Montana State University, Bozeman, Montana, USA.

Palm, E. 1986: Nordeuropas Pyralider. Danmarks Dyreliv 3, — Fauna Boger, København. 287 s.

Powell, G. W., Sturko, A., Wikeem, B. M. & Harris, P. 1994: Field Guide to the Biological Control of Weeds in British Columbia. — Land Management Book no: 27. — Province of British Columbia, Ministry of Forests. 42 s.

Razowski, J. 1970: Cochylidae. — Teoksessa: Amsel, Gregor & Reisser: Microlepidoptera Palaeartica 3. Wien. 528 s.

Razowski, J. 1996: Tortricidae. — Teoksessa: Karsholt, O. & Razowski, J. (toim.) 1996. The Lepidoptera of Europe, A Distributional Checklist. ss. 130-157. Apollo Books, Stenstrup. 380 s.

Speidel, W. 1996: Pyralidae ss. 166-183. — Teoksessa: Karsholt, O. & Razowski, J. (toim.) 1996. The Lepidoptera of Europe, A Distributional Checklist. — Apollo Books, Stenstrup. 380 s.

Svensson, I., Elmquist, H., Gustafsson, B., Hellberg, H., Imby, L. & Palmqvist, G. 1994: Catalogus Lepidopterorum Sueciae. — Entomologiska Föreningen & Naturhistoriska Museet, Stockholm.

Svensson, I. 1997: Anmärkningsvärda fynd av småfjärilar (Microlepidoptera) i Sverige 1996. — Ent. Tidskr. 118(1): 29-41.

Suuri melanismihavaintojen keräys jatkuu

Kauri Mikkola & Pekka Vakkari. Kuvat/Photos: Jari Flinck

The collecting of observations of melanic specimen continues

As a result of data gathering started in the 1970s, in the near future a review on the occurrence and development of melanism in Finland will be published. Most forms illustrated represent so-called industrial melanism. The forms are divided into those of which only frequencies (as per cent of melanic specimens among the normal ones) are needed (A), and into those of which all observations are collected (B). Some forms not illustrated are mentioned in the figure legends.

Insamlingen av melanismobservationer fortsätter

Som ett resultat av datainsamling som inletts på 1970-talet, kommer inom en snar framtid en sammanställning av förekomsten och utvecklingen av melanism i Finland att publiceras. De flesta avbildade formerna representerar så kallad industrimelanism. Formerna indelas i sådan för vilka endast frekvenserna (procenten melanistiska exemplar i relation till antalet normala) efterlyses (A), och i sådana av vilka alla observationer samlas in (B). Några former som inte är avbildade nämns i figurtexterna.

Suomen Perhostukijain Seuran jäsenet ovat vuosikymmenten varrella tottuneet siihen, että havaintoja perhosten melanistisista värimuodoista on ajoittain koottu. Aineistosta on kertynyt mahtava ja arvokas kortisto. Edellisestä katsauksesta on jo kulunut toistakymmentä vuotta (ks. Baptria 15: 14-25, 1990). Nyt

on tullut aika ponnistaa viimeisen kerran kaikkien olennaisten havaintojen saamiseksi kokoon tieteellistä artikkelisarjaa varten.

Sana melanismi tarkoittaa tummien, melanististen (melaniinipigmentit ovat lisääntyneet), perinnöllisten muotojen esiintymistä populaatioissa. Maailman laajuisista huomiota koulukirjoja myöten on herättä-

nyt teollisuusmelanismi, jossa muotojen esiintymistaajuus lisääntyy ilman saastumisen seurauksena. Se on ainoita tunnettuja tapauksia, jossa evoluution kulkua ja sen syitä on voitu seurata ja tutkia maastossa.

Työmme herättää kansainvälistä huomiota kahdesta syystä. Toisaalta olemme teollistuneen Euroopan laidalla ja toisaalta olemme niin pohjoisessa, että myös ns. pohjoista melanismia esiintyy meillä. Merkkejä on siitä, että pohjoisetkin lajit voivat muuttua saastuneissa ympäristöissä tummiksi.

Olemme pyrkineet saamaan kokoon kaikki yksittäisetkin havainnot melanistisista muodoista, riippumatta siitä onko niillä yhteyksiä ilman saastumiseen tai pohjoisuuteen. Pohjoista melanismia voidaan tutkia museonäytteistä. Emme siksi kokoa pohjoisia tietoja populaatiosella, vaan olemme enemmän kiinnostuneita yksittäisesiintymistä etelämpänä.

Maaliskuun viikonvaihekokouksessa pidetään esitys nykyisestä melanismitilan-

A

Melanistiset muodot, jotka ovat niin säännöllisesti esiintyviä, ettei niistä koota yksittäishavaintoja, vaan niistä kaivataan suhteellisia osuuksia (kuinka monta tavallista, edes arvio, kuinka monta melanistista, mistä ja missä ajassa). Tällaiset tiedot ovat erittäin arvokkaita!



1 28 mm

Idaea aversata, nimimuoto, osuuden maantieteellisestä vaihtelusta kaivataan lisää tietoa.



2 27 mm

Dysstroma latefasciatum, mustaa muotoa on Helsingin ympäristössä, missä muualla? Tarkkoja tietoja kaivataan myös mustasarakeisesta *D. truncatumista*.



3 28 mm

Hydriomena furcata, yksiväristen ja mustien muotojen frekvenssit kiinnostavia.



4 37 mm

Agriopsis aurantiaria, tumma aaltoviirun sisäpuoli, yleistyvä?



5 32 mm

Eranniss defoliaria, yksivärisen tumma, yleistyvä?



6 43 mm

Lycia hirtaria f. fasciata, jo säännöllisesti tavattava?



7 44 mm

Angerona prunaria f. corylaria, vanhaa polymorfismia?



8 39 mm

Odontopera bidentata f. nigra, ts. alapinnat yksiväriset, harvinainen.



9 41 mm

O. bidentata f. seminigra, ts. alapinnat täplikkäät, hiukan ed. runsaampi.



10 36 mm

Ectropis crepuscularia f. defessaria, yksivärisen tumma, aaltv. vaalea.



11 37 mm

Ectropis crepuscularia f. fasciata, runsastunut selvästi?



12 37 mm

E. crepuscularia f. varia, harvinainen, tavataan yhä useammin?



13

52 mm

Hypomecis roboraria f. *infuscata*, hiirenharmaa, harvinainen (lisäksi tavattu muutaman kerran mustahko muoto).



18

86 mm

Catocala fraxini f. *moerens*, yksivärisen tummanharmaa, osuus pysynyt samana? Mustista tarvitaan tarkkoja tietoja tai valokuvia.



14

37 mm

Alcis repandatus, tummanharmaa.



16

41 mm

Tethea or f. *permarginata*, myös aaltv. ulkopuoli vaalea (vastaava tavattu sukulaisilla *fluctuosa* ja *duplaris*, harv.).



15

40 mm

Tethea or f. *albingensis*, yksivärisen tumma, vain täplät vaaleat. (kerran tavattu myös vastaava *T. ocularis*)



17

40 mm

Lymantria monacha, "1/2-tumma", lisäksi on "1/4-tummia" ja vaaleita (täystumma harvinainen).



19

26 mm

Paracolax tristalis, tumma muoto, osuuksia Kaakkois-Suomesta kaivataan, missä muualla?



20

37 mm

Acronicta psi f. *suffusa*, mullanruskehtava, vahvasti runsastunut. Erityisen tummat sekä f. *virga*, ulkosarake musta, ilmoitettava erikseen.



21

33 mm

Colocasia coryli, tyvi tumma, runsastuva?



22

35 mm

Acronicta rumicis f. *salicis*, ei missään runsas?



23

37 mm

Craniophora ligustri f. *sundevalli*, vielä harvinainen



24

32 mm

Cosmia trapezina f. *badio-fasciata*, ei missään runsas?



25

30 mm

Chilodes maritima f. *wismariensis*, vanha polymorfismi?



26

30 mm

Chilodes maritima f. *bipunctata*, kuten edellinen



27

32 mm

Chilodes maritima f. *nigristriata*, kuten edellinen



28

30 mm

Archanara dissoluta, vanha polymorfismi? Nimimuodon osuudet?



29

47 mm

Nonagria typhae f. *fraterna*, vanha polymorfismi? Tumman muodon osuudet?



30

34 mm

Eremobina pabulatricula, tyvi tumma (vastaava ja täysmusta muoto on myös lajista *L. solidaginis*, harv.).

Ryhmä A, lisätieto

Tällä kertaa ei kysytä *Oligia*-lajeja, *Mesoligia secalista* eikä *Lithophane consociaa*, koska niistä tarvitaan populaatio- (random-) näytteitä. Prosenttiosuustiedot ovat tervetulleita mm. seuraavien lajien tummista muodoista: *Diurnea fagana*, tumman harmaa, tietyvästi tavattu, *Chloroclystis rectangulata*, musta

muoto (myös *Eupithecia tripunctaria*, harvinaisen), *Odontotia sieversi*, erikseen kokotumma *stringei* ja sama niin että es tyven takareuna on vaalea, *Apamea crenata* f. *alopeurus*, kaivattaisiin myös muotojen sukupuolijakaantuma, *A. ophiogramma* f. *maerens*, tummanharmahtava muoto, *Hillia iris* f. *schildei*, tumman violetti muoto sekä *Xestia quieta* f. *nigrata*, mustahko muoto.

teesta ja siihen johtaneesta kehityksestä. Toivomme jäsenistön kokoavan voimansa ja lähettävän tekstihavaintoja, sekä varsinkin poikkeavista ja uusista muodoista, mieluiten valokuvia tai kuvia sähköpostitse havaintotietoiseen kauri.mikkola@hel-sinki.fi tai seuran toimistolle 31.01.2004 mennessä. Sähköisiä kuvia käytetään, pait-

B

Hyvin harvinaisia tai vain yksittäin tavattuja muotoja, joista kaivataan kaikki havainnot (havaintokerrat viime katsaukseen mennessä):



31 24 mm
Idaeaversata, nimimuoto, jolla myös ulkosarake tummentunut. 10 havaintoa tiedossa.



32 27 mm
Idaeaversata, kokonaan tumma (näitä on tavattu yksittäin muistakin suvun lajeista). 4 havaintoa.



33 40 mm
Aplocera praeformata, keskisarake musta. Tavattu 2 kertaa, lisäksi koko musta 2 havaintoa.



34 27 mm
Macaria clathrata, kokonaan tumma. Tavattu 2 kertaa.



35 24 mm
Macaria clathrata, keskisarake tumma. Yli 10 havaintoa



36 27 mm
Itame wauaria, kokonaan tumma, noin 10 havaintoa.



37 33 mm
Plagodis pulveraria, kokonaan tumma, ainoa



38 38 mm
Crocallis elinguarina f. *fusca*, yli 10 havaintoa



39 46 mm
Biston betularius, tumma f. *insularia*, yhtä tummia tavattu 3 kertaa



40 35 mm
Alcis repandatus f. *nigra*, tavattu n. 5 x (savuttunut f. *destrigaria* n. 20 x, f. *conversaria*, keskisarake musta, n. 2 x)



41 40 mm
Hypomecis punctinalis f. *humperti*, ainoa



42 28 mm
Ematurga atomaria, f. *unicoloraria*, noin 10 havaintoa



43 36 mm
Acronicta alni f. *steinerti*, uusi



44 39 mm
A. megacephala, mustahko, ainoa?



45 32 mm
A. auricoma, ainoa?



46 38 mm
Autographa macrogamma, ainoa.



47 31 mm
Cosmia trapezina f. *nigra*, noin 5 havaintoa.



48 50 mm
Apamea monoglypha f. *aethiops*, noin 5 havaintoa.



49 52 mm
Eurois occulta, mustahko, pv vaaleat, viime aikoina 5 havaintoa?



50 38 mm
Xestia rhaetica Kuolasta, myös Itä-Kainuusta (vrt. *X. gelida* f. *inferna* n. 5 x)



51 40 mm
X. triangulum, tummentunut, pv vaaleat, 5-10 havaintoa (myös samantapaista *X. bajaa* havaittu 10 x?)



52 39 mm
Agrotis clavis, naarasmuoto, 5-10 havaintoa?



53 39 mm
Agrotis segetum, naarasmuoto, 5-10 havaintoa?

Lähetä havaintotiedot ja mahdolliset kuvat osoitteeseen:
kauri.mikkola@helsinki.fi tai Seuran toimistolle.

si tuleviin artikkeleihin, ao. viikonvaihekokouksen esitykseen. Yksilöitä voi toimittaa kuvattaviksi seuran toimistoon tai kuukausikokouksiin.

Melanistisista muodoista, joista kootaan havaintoja, on kerätty kuvaesimerkkejä oheisiin tauluihin. Kaikki yksilöt ovat Luonnontieteellisen keskusmuseon kokoel-

mista. Kuvateksteissä mainitaan muodoista, joista ei ole kuvaa.

Toivotamme intoa ja ahkeruutta 1990- ja 2000-lukujen melanismihavaintojen keruussa! Vanhemmatkin havainnot ovat tervetulleita, jos niitä ei ole vielä lähetetty.

Ryhmä B, lisätieto

Edellä lueteltujen ohella mainittakoon *Xanthia*-suvun harvinaiset tummat muodot: *X. togata virescens*, onko havaittu muualla kuin Perämeren rannikkoalueella? *X. aurago* ja *citrago*, keskisarake tumma, harvinainen, ja *X. ictertia* f. *aurantia*, kokonaan oranssin ruskehtava (%-osuus tarvitaan).

Tunnista morsiusyökköset!

Keskikokoiset *Noctua*-lajit vertailussa

Tekstit: Jaakko Kullberg, lajikuvat: Jari Flinck

Morsiusyökkösistä, jotka ammoin olivat helppo yhden lajin ryhmä, sukeutui loppuun kuluneella vuosisadalla – ja varsinkin sen loppupuolella – kovin riittoisa ja määritysongelmainen joukko lajeja.

Isomorsiusyökkösen (*Noctua pronuba*) valta-asema runsaimpana lajina ei ole kaikkialla kiistaton. Perinteisemmät lounaan harvinaisuudet *N. fimbriata* ja *N. orbona* ovat saaneet seurakseen itäisen pikkumorsiusyökkösen (*Cryptocala chardini*), joka tosin ei ole varsinaisesti lähisukuinen laji. Lounaasta meille levisivät 1990-luvun alussa *N. comes* ja *N. janthina*, jälkimmäinen sittemmin jaettiin kahdeksi, joista runsaampi sai nimekseen *N. janthe*. Noin kymmenen vuotta ensiesiintymisensä jälkeen *N. interposita* katsoi asiakseen runsastua maamme kaakkoispuolella siinä määrin, että sen vaelluksien ansiosta Suomessa näyttäisi olevan lajilla jo kotimainen kanta. Ilmeisintä meille kuuluvaa tulokasta eli *Epilecta linogrisea* odotellaan vieläkin, mutta viime vuosisadan jälkimainingeissa kaukaisempi tulokas *Noctua interjecta* ehti ensin.

Suomessa esiintyvissä ”morsareissa” on kaksi ongelmallista ryhmää: tavallisempi *orbona*-porukka ja harvinaisempi *janthina*-porukka. *N. orbona* -ryhmään kuuluvat nimilajin lisäksi *N. comes* ja *N. interposita*. Istuessaan ja varsinkin kuluneina nämä lajit ovat varsin paljon meillä yleisen lajin *Xestia baja* näköisiä.

Toiseen ongelmaryhmään kuuluvat siis *N. janthina* ja *N. janthe*. Mukaan voidaan laskea myös *N. interjecta*, joka on etusiiviltään varsin samantyyppinen eritoten pienen *N. janthen* kanssa. Tätä porukkaa ei juuri muihin meikäläisiin otuksiin soike, joten määrityksen voi aloittaa tarkistamalla ensin yksilön sukupuolen joko takaruumista puristamalla tai vilkaisemalla takasiiven alapuolelta etusiiven alle ulottuvia kiitinipiikkejä (frenulum). Jos siivessä on yksi paksu piikki, kyseessä on koiras, jos useampia, mutta kapeampia on kyseessä naaras. Tunnistus voi alkaa...



40 mm

Noctua orbona



42 mm

Noctua interposita



41 mm

Noctua comes

Kaikkien kolmen lajin: *orbona*, *interjecta* ja *comes*, etusiivien tummuus ja kontrastisuus vaihtelee lajin sisälläkin huomattavasti, joten määrittäessä on huomio kiinnitettävä erityisesti yllä mainittuihin ominaisuuksiin.

Noctua orbona

etusiipi: kapea, etureuna suora, kärjen pilkku pikimusta ja kontrastinen
takasiipi: musta reunus kapea, keskipilkku isohko ja kontrastinen

Noctua interposita

etusiipi: pitkä ja kapeahko, etureunasta viimeisen kolmanneksen kohdalta pyörästynyt. Kirjava ja teräväkuviainen (selvemmät täplät, ”ylimääräisiä” mustia pisteitä ja juovia). Pilkku usein samanvärisen kuin ulompi poikkiviiru.
takasiipi: leveä musta reunus, keskipilkku suuri ja selvästi musta

Noctua comes

etusiipi: leveä, etureunasta keskeltä pullistunut. Yleensä vähän kirjailua. Pilkku tumma, yleensä ulompaa poikkiviirua vahvempi.
takasiipi: keskipilkku heikko, vaalea ja piehkö (voi puuttuakin)

Lähiseuduillamme esiintyy myös morsiusyökkösiin kuuluva *Epilecta linogrisea*.



38 mm

Lajia tavataan paikoittaisena Ruotsin itärannikolla ja esimerkiksi Viron Ruhnun saarella,

jossa lajilla on pysyvä kanta, Tukholman pohjoispuolelta on viime vuosina löydetty uusia esiintymiä. Lajin runsastuminen naapurimaissamme antaa toivoa siitä, että laji voisi lähiaikoina löytyä myös Suomesta.

Lentoaika on Ruotsissa heinä-elokuu, elinympäristöt kuivia ja lämpimiä hiekkapohjaisia alueita, usein rantoja. Ulkonäöltään laji muistuttaa jonkun verran *Noctua*-lajeja, mutta hyviä tuntomerkkejä lajin erottamiseksi ovat etusiiven sisäosan tumma keilatäplä, takasiivien keskipilkun puuttuminen sekä keskiruumiin kellertävä karvoitus. Laji on myös *Noctua*-lajejamme sirorakenteisempi ja ulkonäöltään jonkun verran kirjavampi.

Tyypillisiä ympäristöjä, joista *Noctua comes* ja *N. orbona* usein löytyvät, ovat meren läheisyydessä olevia kuivia ja puoliavoimia alueita. Kuva Jurmosta kesällä 2003. / Environments where especially the species *Noctua comes* and *N. orbona* are often found in Finland are dry and half-open places near the sea. Kuva/Photo: Timo Lehto.



Noctua janthe -koiras

Yleisolemus ei roteva, pitkäkösiipinen

etusiiپی: alta selvästi hampainen (postimerkki), alapinnan tumman varjon ja pohjan värin välillä selvä kontrasti

takasiipi: keltainen alue suuri, musta reunus leveähkö



Noctua janthe, ♂



Noctua janthina, ♂

Noctua janthina -koiras

Yleisolemus roteva, lyhyt- ja leveäsiipinen

etusiiپی: alapinnalta ei hampainen, tumman varjon ja pohjavärin välillä ei voimakasta kontrastia

takasiipi: keltainen alue pieni, täplämäinen. Musta reunus leveä ja levinnyt siipiripsiin siiven leveimmältä kohdalta.



Noctua janthe, ♀



Noctua janthina, ♂

– *janthe*- ja *janthina*-koiraan voi määrittää ulkonäöstä varmasti!

Noctua janthe -naaras

etusiiپی pitkänomainen, punaruskea tai heikosti violetti, kirjailut vahvoja

Noctua janthina -naaras

etusiiپی leveähkö, siipi kolmiomaisempi ja yleisolemus massiivinen, ei voimakkaita kirjailuja. Etusiiven pohjaväri usein kellerävän ruskea tai violetti.

– *janthe*- ja *janthina*-naaraita ei voi määrittää varmasti ulkonäöstä! Alapinnan juovan kontrastilla tai takasiipien mustan reunan leveydellä ei myöskään ole merkitystä!



Noctua janthe, ♀



Noctua janthina, ♀

Noctua interjecta

etusiiپی: kirjailut heikkoja, siiven muoto "janthinamainen"










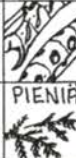








takasiipi: keskipilkku puuttuu aina



Noctua interjecta

Baptria

TALVIRISTIKKO

		EX-PUHEENJOHTAJAMME "KAIMOJA" EUXOA LIDIA EUXOA RECUSSA EUXOA TRITICI EUXOA ERUTA EUXOA OBELISCA	ANNA MINULLEKIN STRIX	PYYDYSTÄN TÄÄLTÄ KAIKKI PERHOSET!	ENSI KERRAN LA ET KARRAKAA!	A FIELD GUIDE TO THE SMALLER BRITISH LEPIDOPTERA 	E.F.E.S.
	VAIHTOYHDISTYKSESSÄKIN RUUMEN LENTÄÄ LAPISSA				"KOTI"		
PAGANININ KAPRIISI SOOLO-VIULULLE	KLAU-SUULI	VETÄVÄT KUUSA-MOON VÄYLIÄ			VAPAUTUA JÄISTÄ		
				MIKROBEISTA	NAIS-SÄKIN MIKROJA	USAN OSA-VALTIO	
SAISIKOHAN APOLLON NEULAAMISESTA NÄMÄ KINTTU-HINSA? SUOMEN PÄIVÄPERHOSET							TASOITUKSEEN 
			ANNA MINULLEKIN STRIX!			KIVEN VELJES-SARJASSA	
		HEINÄ-MIEHIÄ	KAHDEN-KAUPPA PROFES-SORI				PULLO-TUKSIS-SA TARPEEN
OLISIKO HAN SALASSA ATRATAA? MISTÄ HAN SAISIN ATRATAA? MARTTILA LEHTO				SIELLÄ BAPTRIA! OMAA VAPAATA	PIENIÄ	VAIN	
SUOMESSA ON HIEMAN YLI 6000 PERHOSLAJIA JA JOKA VUOSI LÖYDETTÄÄN LISÄÄ NOIN 50 LAJIA!	JARI KAITILA KARI NUPPONEN	KUJEITA ENNAKOTUNTUA	TORI KAUPPA SUOJAKSI	"BLUF- FEJA"		RUOTSIN VALIO OOPPERAA	
					OLEN OMA ITSENI!	SIIMA-HAN-TAISIA	
		KUORI-KERROS PÖHJÄN-MAATA		VUOKSI LÄMPIMÄHKÖ			  VENE-SUOJA
			SIITÄ HUOLIMATTA PILKKOJA			SIELLÄ LAUKA-TAAN 1/3	
VANHOJA VETO-MITTOJA				KIPPARI KALLEN KAVERI		EIPÄS! JUUPAS	
TÄLLÄ SAARELLA EKSOOTTISIA PERHOSIA						MUS-LIMI-JÄRJESTÖ	
				KERRO HETI ATRATA-PAIKKASI!			
TAPPAU TOUKKIÄKIN				TAPIO-LAN KUNIN-GAS		LIKI SUMAT-RAA	

KARIKKORISTIKOIDEN TUOTANTOA



Uusi toimisto on löytynyt – muutamme Herttoniemeeseen

3.1.2004 lähtien yhteystietomme ovat:

Suomen Perhostutkijain Seura ry
Lämmittäjänkatu 2 A, 00810 Helsinki
puh. 09-477 2310, fax. 09-477 2311
e-mail: toimisto@perhostutkijainseura.fi



Näkymä Itäväylän bussipysäkiltä Edupoliin.

Vihdoin uusiin tiloihin

Pienet ja ahtaat tilat ovat nyt historiaa. Uudessa toimistossamme Herttoniemen Edupolissa on noin 100m² tila, josta puolet on varastotilaa ja puolet toimistotilaa. Tilaan on suunniteltu sijoitettavan tarvikemyymälä, varasto, kirjasto, kokoushuone sekä varsinaiset työskentelytilat toiminnanohjaajalle ja mahdollisille projektiavustajille.

Yhteydet Helsingin keskustasta ja Kehä I:ltä ovat jouhevat, pysäköintimahdollisuudet ovat hyvät ja busseilla 50 ja 50B pääsee aivan talon kupeeseen. Metroyhteys keskustasta Herttoniemen asemalle kestää 10 minuuttia, asemalta kävelymatkaa on 700 metriä.

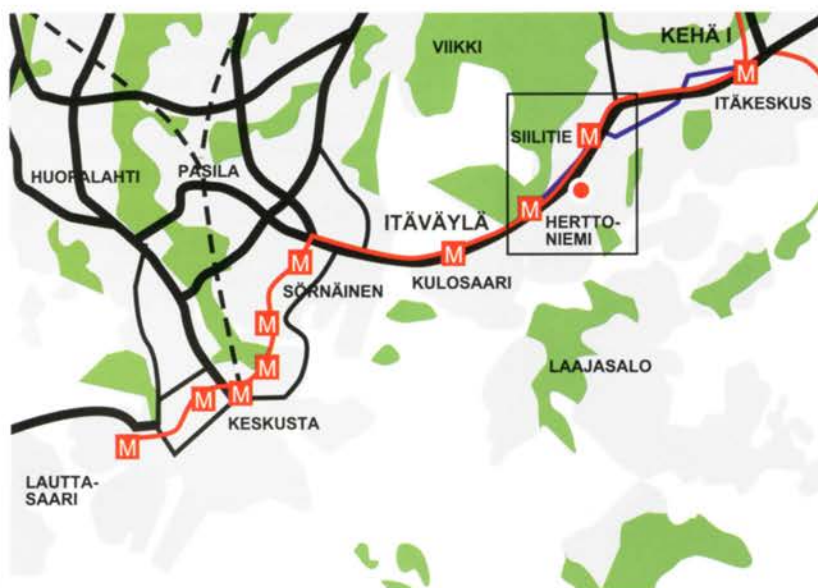


Kuva: Timo Lehto

Suomen Perhostutkijain Seuran uusi toimisto sijaitsee Herttoniemessä Edupolin rakennuksessa. Yhteydet sinne ovat joustavat ja rakennuksen yhteydessä on runsaasti maksutonta pysäköintitilaa. Kuva Lämmittäjänkadun puolelta sisäänkäyntiin.

Julkista liikennettä käyttävät:

Metrolla pääsee Herttoniemeeseen, josta kävelymatkaa on noin 10 minuuttia. Kävelyreitti kulkee Itäväylän pohjoispuolelta alikulun kautta Edupolin kulmalle. Bussit 50 ja 50B kulkevat Itäkeskuksesta Siilitien kautta Herttoniemeeseen, josta edelleen Pasilaan ja Meilahteen. Sekä Herttoniemen että Siilitien liityntäpisteiltä on yksi pysäkinväli Edupolin pysäkeille Itäväylällä.



Ajo-ohje keskustasta:

Itäväylä — Herttoniemi/Laajasalo-opasteita noudattaen oikealle — Shellin valoista vasemmalle Mekaanikonkadulle — Edupoli näkyy vasemmalla Konemestarinkadun päässä.

Ajo-ohje idästä:

Itäväylä — Herttoniemi/Roihupelto-opasteita noudattaen oikealle — heti vasemmalle Itäväylän ali — Vehon jälkeen oikealle Mekaanikonkadulle — Edupoli näkyy oikealla Konemestarinkadun päässä.



Ajo-ohje Turusta, Tampereelta ja Lahdesta: Kehä I itään — Itäkeskuksen jälkeen oikealle Itäväylälle kohti keskustaa — Herttoniemi/Roihupelto-opasteita noudattaen oikealle jne.



Stipendejä haettavana

Vuoden 2004 tutkimukselliset stipendit ovat haettavana. Kirjalliset hakemukset on toimitettava viimeistään 28.02.2004 mennessä Seuran toimiston osoitteeseen: Suomen Perhostutkijain Seura ry, Lämmittäjänkatu 2 A, 00810 Helsinki tai sähköpostitse: jari.kaitila@perhostutkijainseura.fi.

Baptrian toimitus pahoittelee painoteknisistä syistä aiheutunutta *kursivointien* katoamista edellisen numeron 3/2003 artikkeleista sekä vaeltajakatsauksen sääkarttojen paikkojen vaihtumista keskenään.

Juhlavuosi 2005 lähestyy

Vuonna 2005 Suomen Perhostutkijain Seura täyttää 50 vuotta. Juhlavuoden kunniaksi Suomen Perhostutkijain Seura on kasanut työryhmän, jonka tarkoituksena on suunnitella ja toteuttaa juhlavuoteemme liittyviä tapahtumia.

Baptriassa tulemme seuraamaan projektin kulkua ja hyviä ideoita otamme aina vastaan. Ota tarvittaessa yhteys projektinvetäjään Mauri Peltokankaaseen: mauri.peltokangas@smileshine.fi tai seuran toimistoon: toimisto@perhostutkijainseura.fi.



Kuva: Timo Lehto

Hyviä kuvia kaivataan

Baptrian ulkoasun kehitystyötä jatketaan: panostamme toimituksessa entistä enemmän laadukkaisiin, havainnollisiin ja toisaalta yllätyksellisiin valokuviin.

Monet harrastajistakin ovat siirtyneet kuvaamaan perhosia ja niiden elinympäristöjä, tietokoneiden kansiot paisuvat lukemattomista hetkistä luonnossamme.

Kuvitusta parantaaksemme otamme ilolla vastaan lajikuvia, mutta erityistä tarvetta on kuville yksilökuvista luonnossa, myös keräilytilanne- ja elinympäristökuvia tarvitaan. Painettavien kuvien kriteereinä pidämme kuvausteknistä onnistumista ja tietysti riittävää laatua. Digitaalisten kuvien olisi toivottavaa olla resoluutioltaan vähintään 2400 x 1800 pikseliä ja sävyalaltaan riittäviä.

Jos haluat onnistuneet kuvasi näkyviin, ota yhteyttä kuvatoimittajaamme Jari Flinckiin: jari.flinck@pp.inet.fi tai lehden taittajaan Timo Lehtoon: timo.t.lehto@welho.com.

Pyydyssuunnittelukilpailulle jatkoaika



Piirros: Timo Lehto

Baptrian numerossa 2/03 pyysimme lukijoita tarkastelemaan olemassa olevia pyydyksiä ja pohtimaan millainen on hyvä pyy-

dys. Ideoita aivan uusista malleista pyydetiin myös lähettämään. Vastauksia on tullut kuitenkin vain muutama, joten toimitus päätti jatkaa kilpailua seuraavaan syksyyn asti. Lähetä ehdotuksesi Seuran toimistolle osoitteeseen: Suomen Perhostutkijain Seura ry, Lämmittäjänkatu 2A, 00880 Helsinki tai toimisto@perhostutkijainseura.fi

Kilpailu on avoin kaikille seuran jäsenille. Raadissa toimii Baptrian toimituksen jäsenet Jari Kaitila, Timo Lehto ja Esko Tuomisto.

Parhaat ehdotukset siis palkitaan 50 euron lahjakortilla tarvikevälitykseen. Anna nokkeluudellesi siivet, ja ota osaa suunnitteluun.

2003 havainnot

Muistithan lähettää havainnot ajoissa! Lapin havainnot pitäisi olla jo lähetetty. Muut havainnot 10.1.2004 mennessä. Lisätietoja Baptrian edellisessä numerossa 3/2003.

Tarvikevälitys tiedottaa:

Seuran toimiston muutosta johtuen tarvikevälitykseen tulee tammikuun aikana katkos. Uusi toimistomme avataan tammikuun 19. päivä, jolloin myös tarvikevarastot täydentyvät.

Tästä eteenpäin tarvikemyynti tulee jatkumaan aiempaa täysipainoisemmin.

- Tulossa olevia uusia tuotteita:
- jalopuiset levityslautasalkut



Tulevat kokoukset

Suomen Perhostutkijain Seuran kuukausi- kokoukset pidetään Helsingin Eläinmuse- on suuressa luentosalissa (alakerta). Kesä- elokuussa kokouksia ei järjestetä ja maaliskuun kokous järjestetään koko viikon- lopun kestävästi Kotkassa 13.-14.3.2004.

Tammikuun 3. keskiviikko: 21.1.2004

Lapin kokous:

- Yleiskatsaus kesään
- *Xestia atrata* -selvitys Kuusamossa
- Varangin vuono Norjassa: Mielenkiin- toinen ja lähes tutkimaton perhosalue
- Paanajärvi: Rajan taakse jäänyt perhos- paikka.

Helmikuun 2. keskiviikko: 11.2.2004

- Perhosten määrittäminen genitaalien avulla, monia eri vaihtoehtoja — *Amphipoea*-suku esimerkkinä pu- ristamalla määrittämisestä
- Genitaalien pehmenys määritystä ja säilytystä varten
- Perinteisen preparaatin teko ja vesican puhallus
- Glycerolin käyttö säilytyksessä
- Preparaattien tiedot ja arkistointi

Maaliskuun viikonloppukokous: 13.-14.03.2004

Perhosviikonloppu Kotkassa (Ei kuukau- sikokousta Eläinmuseolla). Tapahtumasta tarkempi ohjelma sivulla 4.

V E L L I S E T
 A K A N A A H I M A T
 M A I T O H O R S U T A
 X E S T I A T A U T A R
 E T Y D I N A A T
 H I L L U T A R A T N E L A
 T E O S A N O J A T E L A
 O T S A A K K A L A U M A T
 T T A V I O L A J I T T
 M I E T T E E T I P A N A T
 P A L L U R I A P A I N O D I
 O R A T L E H T O A R K A T
 T E L A L X E E T R O T A T
 O T E L A L T A K I A S C O T
 T A V I S I L E T T U C O R A
 J A A V A U R O S A M A L A
 A S K A R T I U K K A I V A S
 T A U T I O T S O N I A S

Sivun 28 talviristikon oikea rat-
kaisu.

Kiinnostusta perhoskaappeihin?

Seuran kautta on mahdollista tehdä yhteis- tilaus tyylikkäistä ja käytännöllisistä suo- malaisvalmisteisista kokoelmakaapeista.

Sekä kaappien että laatikoiden mate- riaalina on vahva valkoinen levy, kaapin ovena lukittava rullaovi puusta. Yhdessä kaapissa on kaksikymmentä 40x50cm laa- tikkoo, joissa lasikansi ja pohjapehmustee- na styroksi. Hinta määräytyy yhteistilauksen perusteella seuraavasti:

- 10 kaappia, á 690 euroa
- 15 kaappia, á 660 euroa
- 25 kaappia, á 640 euroa
- 50 kaappia, á 610 euroa

Tilauksen vahvistusmaksu ennak- koon 200 euroa seuran tilille. Toimi- tusaika 2-3 kuukautta määrästä riip- puen. Hinnat eivät sisällä rahtia.



Baptria 4/2003

- s. 3 Pääkirjoitus
- s. 4 Perhosviikonlopun ohjelma ja uutisia
- s. 6 Huomionarvoiset pikkuperhoshavainnot 2001
- s.15 Perhosia ja muita hyönteisiä sanskritiksi
- s.16 Maalle uusien lajien tulva jatkuu — esittelyssä
Pelusia obtusa, *Mesapamea remmi*, *Idaea ochrata*,
Cochylis atricapitana ja *Salebriopsis albicilla*
- s.23 Suuri melanismihavaintojen keräys jatkuu
- s.26 Tunnista morsiusyökköset!
Keskikokoiset *Noctua*-lajit vertailussa
- s.29 Tiedotuksia



Baptria
O P A S T A A



Cucullia-lajien toukat koteloituvat joskus syvälekin maahan, yleensä hiekkaan tai karikkeeseen. Toukat kehräävät suojakseen tiiviin kotelokehdon, josta kuoriutumismatka kotelon aikana potkii ylös maan pinnalle. Viereisen kuvan kotelo on osin paljastettu kehdestään.

Vuosi 2003 oli monille *Cucullia*-lajeille edullinen – ainakin toukkia löydettiin Etelä-Suomesta paikoin jopa runsaasti.
/ Pupa of *Cucullia absinthii*.

Kuva/Photo:Timo Lehto